

ARBOGA KOMMUN

Dnr: KS 366/2015
Antagen av kommunfullmäktige
2018-03-15 § 27

ANTAGANDEHANDLING

Framtidens Arboga

Översiktsplan för Arboga kommun med utblick mot 2030

Politisk styrgrupp: KSAU (Kommunstyrelsens arbetsutskott) för avrapportering

Ledningsgrupp: Förvaltningschefsgruppen

Projektledare: Helena Bosved, Marina Ljungsved (t.o.m. 2016-09-23), Linnea Hagenbjörk (2016-09-19-2016-12-30)

Projektgrupp: Anders Svensson, Kim Krantz, Pernilla Larsson, Ann-Sofie Keller, Eva E Carlstedt Ståhl, Jonas Jansson

Grönstrukturfrågor: Elin Dalman

LIS: Linnea Hagenbjörk

Foto: Lotta Winkler

Kartor: Kim Krantz och Helena Bosved

Konsekvensbedömning med MKB: Helena Bosved

Arboga kommun

Smedjegatan 5

732 21 Arboga

arboga.kommun@arboga.se

www.arboga.se

Innehållsförteckning

Förord	4	Verksamhets- och industriområden	39
Sammanfattning	5	Handel	39
Utvecklingsstrategi	7	Areella näringar och fiskerinäring	39
Inledning	9	Trafik och hållbara transporter	41
Vision och styrmodell	10	Nationellt och kommunalt vägnät	42
Strategiska områden och mål	10	Kollektivt resande	42
		Stråket Oslo – Stockholm	42
		Gång- och cykelnät	42
		Parkering	42
Omvärldsspaning	11	Grönstruktur och vattendrag	45
Planeringsförutsättningar	13	Grönstruktur och ekosystemtjänster	46
En hållbar kommun	13	Skyddade områden	46
Klomatanpassning i fysisk planering	14	Skyddade arter	46
		Natura 2000	46
Mellankommunala frågor	15	Strandskydd	46
Utmaningar	16	Vattenområden	46
Befolkningsutveckling	16	Hjälmar och Arbogaån	47
Befolkningssammansättning	16	Våtmarker	47
Behov av nya bostäder	16	Teknisk försörjning	49
Behov av planlagd mark, skola	16	Vatten- och avlopp	50
Behov av planlagd mark, vård- och omsorg	16	Dricksvatten	50
Behov av etableringsmark	17	Avlopp	50
Behov av väl fungerande integration	17	Bredband	51
		Elnätet	52
Planförslag	18	Fjärrvärme	52
Användningskarta, Arboga kommun	19	Sol och vind	52
Hänsynskarta, Arboga kommun	20	Vattenkraft	52
Bostadsbebyggelse	21	Avfallshantering	52
Bebyggelseutveckling	22	Miljö- och riskfaktorer	54
Förtätning av befintliga strukturer	23	Översvämning, skyfall, ras och skred	55
Omvandling av fritidshusområden	23	Transport av farligt gods	55
Bostäder för hela livet	25	Miljöfarlig verksamhet och förorenad mark	56
		Buller och radon	56
Kulturmiljö	27	Risk- och sårbarhetskarta, Arboga kommun	57
Det kulturhistoriska arvet	28	Risk- och sårbarhetskarta, Arboga tätort	58
Skyddad kulturmiljö	28	Områdesbeskrivningar	59
Skola och omsorg	30	Arboga tätort	60
Skola och förskola	31	Användningskarta, Arboga tätort	61
Omsorg	32	Götlunda	64
Upplevelser och aktiviteter	34	Användningskarta, Götlunda	65
Kultur- och fritidsaktiviteter	35	Medåker	66
Skötsel och gestaltning	35	Användningskarta, Medåker	67
Upplevelser och turism	35	Riksintressen	68
Näringsliv och handel	38	Miljökvalitetsnormer	68
Arbetsmarknadsregionen	39	Ordlista och källor	68

Förord

Arboga kommun är inne i en expansiv fas med målet att bli 15 000 invånare till 2030. Översiktsplanen ska bidra till att skapa en levande kommun med fler bostäder, företag och verksamheter, samtidigt som vi utvecklar stadens unika miljöer och närhet till grönska och vatten.

Arboga står inför stora utmaningar de kommande åren med behov av nya bostäder, mark för företagsetableringar, skolor och omsorgsboenden. Inriktningen i den reviderade planen är att samhällsutvecklingen ska koncentreras till Arboga tätort, Medåker och Götlunda. Det mesta vill vi bygga i Arboga tätort med närhet till befintlig infrastruktur. Översiktsplanens intention är att peka ut sammanhängande stråk för bebyggelse och verksamhetsutveckling så nya etableringar kan placeras intill varandra och bidra till tätare och mer attraktiva miljöer.

Bättre förutsättningar på landsbygden, som fiberutbyggnad, ger nya möjligheter att bygga och flytta till kommunens mindre tätorter. Så skapas ett levande samhälle med goda förutsättningar att bo både på landsbygd och i staden.

I Arboga finns vackra boendemiljöer nära stadskärnan med service och kommunikationer. Det är lätt att ta sig ut i naturen och till rekreationsområdena.

Genom att koncentrera samhällsutvecklingen inom Arboga kommun till kärnorna kan i stor utsträckning befintliga kommunikationer och teknisk försörjning användas samtidigt som underlaget för kollektivtrafik, service och verksamheter stärks. Detta bidrar till en långsiktigt hållbar samhällsutveckling.

Tidshorisonten för översiktsplanen sträcker sig till år 2030.

Anders Röhlfors
Kommunstyrelsens ordförande

Sammanfattning

Arboga kommun ligger i Västmanlands län, mitt i navet Örebro – Västerås – Eskilstuna med cirka 4-5 mil till respektive stad. Kommunen gränsar till Örebro, Lindesberg, Köpings och Kungsörs kommuner.

Bebyggelsen i kommunen är främst koncentrerad till Arboga och tätorterna Medåker och Götlunda. Därutöver finns en del mindre samhällen som Lunger, Nannberga, Hästnäs, Frösshammarsön, Hjälmare docka och Tyringe. Arboga stad bildades redan på 1200-talet. Åkröken bortom Kapellbron har namngett staden, Arbughi, eller åbåge som det betyder. Arboga har en lång och intressant historia. Tack vare ett strategiskt läge och goda transportmöjligheter blev staden tidigt en viktig handelsplats. Arboga var Mälarens västligaste hamn och hit kom järnet från Bergslagen, som skeppades ut till Mälaren via Arbogaån. Många har haft Arboga som mötesplats. Det mest kända mötet är Sveriges första riksdag, 1435, då Engelbrekt valdes till rikshövitsman.

Sedan 1960-talet har kommunen genomgått en strukturomvandling. Befolkningen har under ett par årtionden minskat, men siffrorna började återigen vända uppåt år 2011. Arboga kommun har 2016 en folkmängd på närmare 13 900 personer.

I september 2013 beslutade kommunfullmäktige att revidera Översiktsplan för Arboga kommun. Varje kommun ska enligt plan- och bygglagen ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunen. Planen ska fungera som vägledning vid efterföljande detaljplanering, bygglovgivning och tillståndsprövningar. Planen ses som ett politiskt handlingsprogram för utvecklingen i kommunen. Översiktsplanen är rådgivande för hur kommunens mark- och vattenanvändning ska användas, utvecklas och bevaras, men är inte juridiskt bindande.

Utifrån kommunens styrmodell, relevanta styrdokument och övriga planeringsförutsättningar har ett planförslag och en utvecklingsstrategi tagits fram.

Översiktsplanen följer Boverkets modell för hur en ÖP ska tas fram och utformas.

Utvecklingsstrategin redovisar på en övergripande nivå kommunens målsättning för den strategiskt långsiktiga utvecklingen och ligger till grund för mark- och vattenanvändningen. Samhällsutvecklingen inom kommunen föreslås i huvudsak koncentreras till tre kärnor. Området runt Arboga tätort har en radie på fyra kilometer från resecentrum. Fyra kilometer bedöms utgöra det avstånd där gång- och cykeltrafik kan vara ett konkurrenskraftigt alternativ till biltrafik. Avståndet främjar hållbart resande till resecentrum och offentlig och kommersiell service inom kommunen. Inom förtätningsområdet ska nya bostads- och verksamhetsområden i första hand växa fram. Fler områden för bebyggelseutveckling finns utpekade i planförslaget. Två stråk med stor potential är markerade från Arboga centrum, i riktning mot Sätra respektive mot Grindberga.

En prioriteringsordning av utpekade områden kommer löpande att tas fram i den ekonomiska och strategiska planen. Planläggning som främjar nybyggnation av bostäder, eller av verksamheter som medför arbetstillfällen till Arboga, är prioriterade.

Tätorten har stor betydelse för Arbogas utveckling och omfattar majoriteten av kommunens bostäder och verksamheter. I utvecklingsstrategin utgör även Götlunda och Medåker kärnor. Från Götlunda finns goda pendlingsmöjligheter både till Arboga och Örebro. Utvecklingsområdena runt Götlunda och Medåker har en radie på två kilometer. Inom utvecklingsområdena ska ny bebyggelse främst tillkomma inom befintliga kärnor och föreslagna utvecklingsstråk. Kommunala infrastruktursatsningar ska främst prioriteras inom de föreslagna utvecklingsområdena. Planförslaget innehåller även ställningstaganden för nya

bostadsområden och verksamheter, kommunikationer, natur- och kulturmiljöer, rekreation och friluftsliv, teknisk försörjning samt miljö, hälsa och säkerhet.

Mälarbanan, Svealandsbanan och de större vägarna genom kommunen, E18/E20, samt länsvägarna 572 och 249 utgör i utvecklingsstrategin transportsamband. Resecentrum i Arboga och Sättra utgör i utvecklingsstrategin noder för transporter. Förslag till framtida sträckning av ny järnväg via Sättra finns med som ett markreservat. I Marieborg finns industrispår med möjlighet till utveckling. Järnvägen utgör tillsammans med de större vägarna kommunens pulsåder. Hit ska framtida investeringar främst prioriteras.

Friluftslivet, fisket och båtlivet på Hjälmaren är stort och genererar behov av övernattningsplatser, matserveringar och camping. Utvecklingsstrategin har tre stråk utpekade för rekreation, natur och upplevelser i riktning mot Hjälmarens värdefulla kulturlandskap.

Turism- och besöksnäringen växer i Sverige och utgör en ökande näring i Arboga. I utvecklingsstrategin har viktiga funktioner för turismen särskilt markerats, den medeltida stadskärnan, Hjälmare docka och Måla på Frösshammarsön.

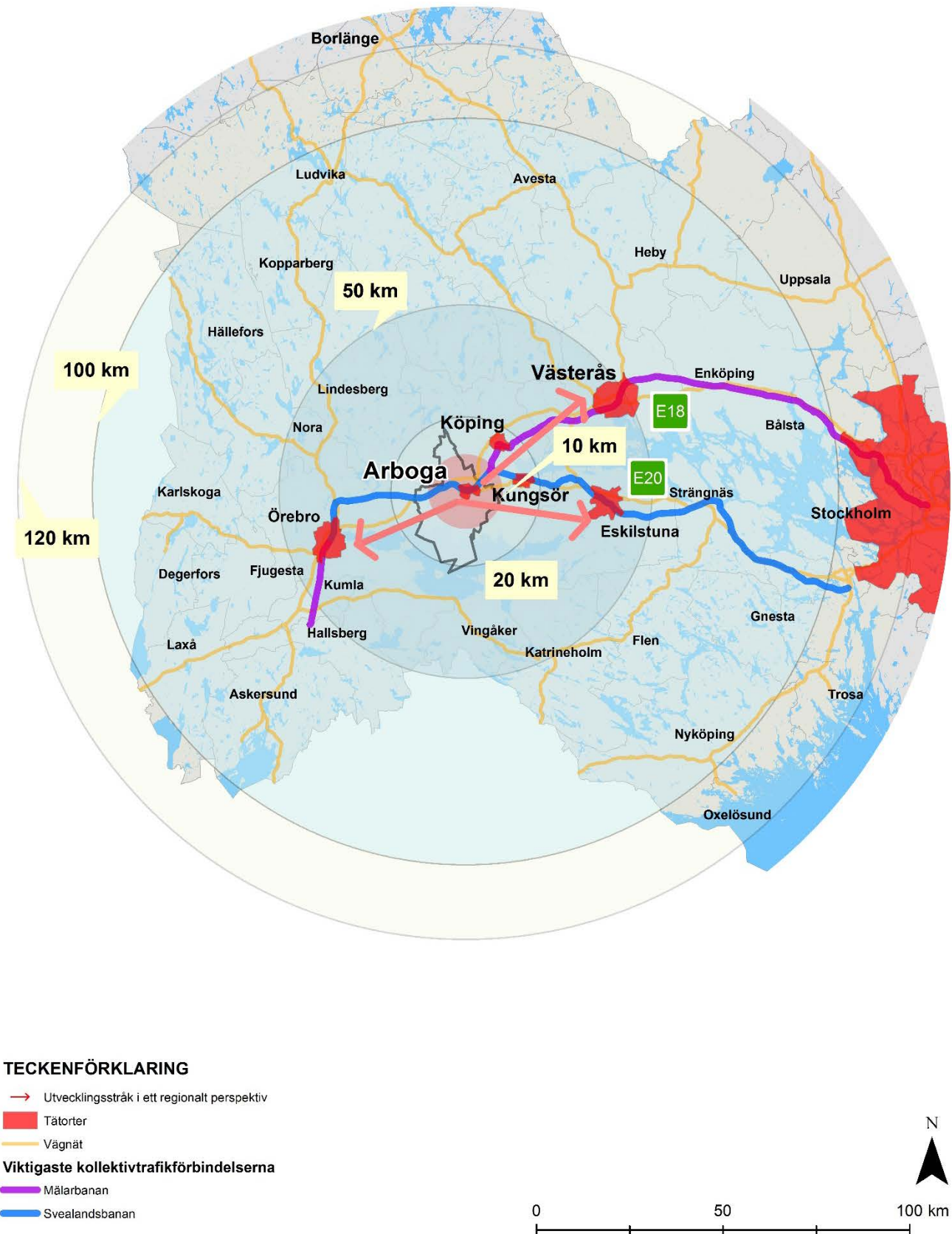
Till översiktsplanen finns en bilaga som redogör för de områden som pekas ut för Landsbygdsutveckling i strandnära läge, så kallade LIS-områden. Inom dessa områden kan det särskilda skälet för landsbygdsutveckling användas när man prövar dispenser och upphäver strandskyddet. Syftet är att långsiktigt stimulera den lokala och regionala utvecklingen på landsbygden. LIS-områden kan pekas ut i områden som har god tillgång till stränder och där man kan bygga i viss utsträckning utan att allmänhetens tillgång till stränder hämmas och utan att djurlivet och växtlivet påverkas negativt. Kommunen bedömer att de förutsättningarna uppfylls i Arboga. Föreslagna områden följer detaljplanelagda områden och befintliga bebyggelsestrukturer i syfte att göra landsbygden mer attraktiv utan utglesning.

Karta över den kommunala utvecklingsstrategin

Karta över den regionala utvecklingsstrategin

Inledning

Enligt plan- och bygglagen (PBL) ska varje kommun ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunen. Översiktsplanen visar riktningen för hur kommunen i framtiden vill utveckla mark- och vattenanvändningen.

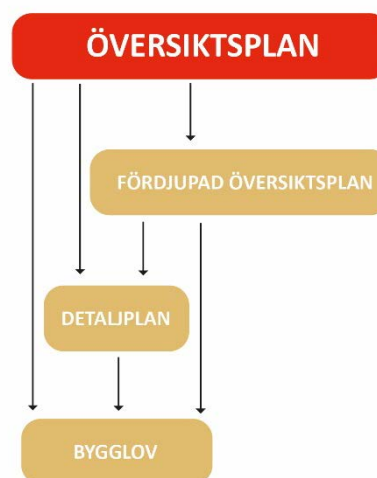
Dokumentet kan ses som ett dialoginstrument mellan kommunen och staten men även mellan kommun och invånare. Här har du möjlighet att ta del av kommunens viljeinriktning för den framtida mark- och vattenanvändningen.

Översiktsplanen ger dig en uppfattning om hur Arboga kommun kan komma att ställa sig till framtida utbyggnad och utveckling. Dokumentet är inte juridiskt bindande, däremot vägledande för detaljplaner och bygglov, som i sin tur är juridiskt bindande.

Varje mandatperiod prövar kommunfullmäktige om översiktsplanen är aktuell. Översiktsplan Arboga kommun antogs 2009. Mandatperioden efter det gjordes en aktualiseringsprövning och kommunfullmäktige beslutade 2012 att översiktsplanen skulle revideras. Det här förslaget innehåller uppdateringar, kompletteringar och mer vägledande texter.

Översiktsplanen har fokus på att hitta fler utvecklingsmöjligheter för bostäder och verksamheter så att Arboga kommun växer och utvecklas.

Översiktsplan för Arboga kommun följer Boverkets ÖP-modell med utvecklingskarta, användningskartor och hänsynskarta. Befolkningsprognos, klimatfrågor, riksintressen, regionala och mellankommunala frågor behandlas i kapitel *Planeringsförutsättningar*. Därefter kommer kapitel *Planförslag* som anger generella riktlinjer och avsikter inom ett antal temakapitel. Längst bak presenteras specifika riktlinjer under *Områdesvisa beskrivningar*. Riktlinjer för Landsbygdsutveckling i strandnära läge redovisas i en egen bilaga till översiktsplanen.

Översiktsplanen i förhållande till andra planer och bygglov.

Planprocess för utarbetande av översiktsplan för Arboga kommun.

Vision och styrmodell

Arboga – plats för inspiration, är den gemensamma vision som Arboga kommuns verksamheter och medarbetare följer. Visionen är politiskt beslutad och består av strategiska områden som innehåller ett eller flera kommungemensamma mål. Översiktsplanen står för det fysiska förverkligandet av visionen. Den är en pusselbit i styrmodellen och ett viktigt dokument för att nå vision.

Visionen är densamma som Arbogas platsvarumärke. Varumärket arbetades fram av en grupp representanter för näringslivet, kommunen och kultur- och föreningslivet under år 2007.

Syftet med varumärkesarbetet var att hitta en gemensam nämnare att samlas kring. Utmaningen är att i alla sammanhang och över tid uppnå Arboga – plats för inspiration!

Strategiska områden och mål

Arboga kommuns styrmodell innehåller fyra strategiska områden med totalt tio kommunövergripande mål. Hela organisationen, från kommunstyrelse och nämnder till bolag, förbund och medarbetare, ska förhålla sig till styrmodellen och genom egna mål och

aktiviteter bidra till att målen och visionen uppfylls. De fyra strategiska områdena är:

- o Inspirerande livsmiljö
- o Inspirerande lärande
- o Inspirerande arbete
- o Inspirerande organisation

Relation mellan styrdokument

1. Visionen innehåller fyra strategiska områden som kommunens övergripande mål utgår från.
2. Budgetdokument Strategisk och ekonomisk plan antas i juni varje år.
3. Översiktsplanen innehåller egna mål för mark- och vattenanvändningen.

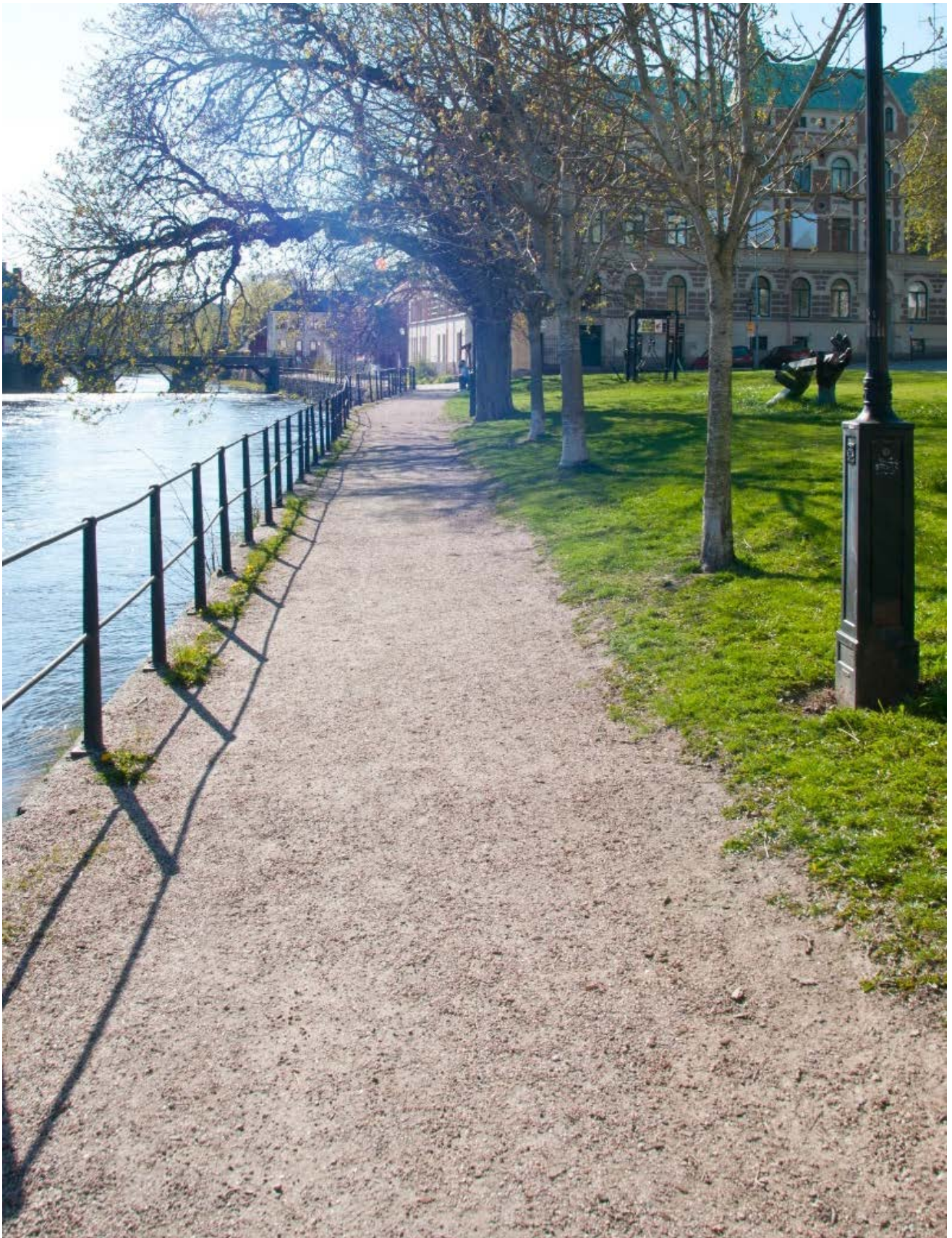
Figur: Vision, budget och ÖP.

* Strategisk och ekonomisk plan

Omvärldsspaning

Möjligheten att ge god service, attrahera nya invånare och ta långsiktiga beslut är beroende av kunskap om vad som händer i omvärlden. Att göra en omvärldsanalys handlar om att lyfta blicken och se utanför den egna vardagen. Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), politiker och tjänstepersoner från Arboga kommun, tog 2015 genom en omvärldsbevakning och analys fram områden som anses ha påverkan på ekonomin, demokratin och kommunens verksamheter. Här visas ett urval av de områden som anses påverka Arboga nu och framöver.

Beskrivning	Utmaning
Bostäder <i>Befolkningsökning ställer krav på bostadsbyggande.</i>	Erbjuda olika former av tillgängliga, attraktiva och funktionella bostäder för alla.
Integration och arbetsmarknad <i>Hög arbetslöshet bland ungdomar och utrikesfödda.</i>	Minska tiden till egen försörjning, få fler att komma i egen försörjning.
Utbildning <i>Goda resultat i skolan och mer vuxenutbildning.</i>	Behålla de goda resultaten i grundskolan. Andel elever som fullföljer gymnasieutbildning. Erbjuda fler möjlighet till vuxenutbildning.
Behov av försörjningsstöd <i>Personer som har etableringsersättning idag kan komma att söka försörjningsstöd i framtiden.</i>	Att få nyanlända i arbete snabbt.
Andelen äldre ökar <i>Befolkningsstrukturen ger ökade kostnader inom socialförvaltningen.</i>	Behovet av insatser inom vård- och omsorg ökar inom de närmaste åren vilket får till följd att kostnaderna ökar.
Områden utanför kärnverksamheten <i>Verksamhetsområden som inte tillhör kärnverksamheten behöver få utvecklas, de kan bidra till positiv tillväxt.</i>	Att inte ställa kommunens verksamheter mot varandra vid besparingar.
Strategisk mark och planberedskap	Tillhandahålla tillgänglig tomtmark för större etablering vad gäller handel och industri.
God dialog med företag <i>Arboga kommun är högt rankad inom näringslivsklimatet.</i>	Förbättra näringslivsklimatet. Behålla och utveckla dialogen med alla företag.
Arboga attraktivt för företag	Skapa möjligheter för nyföretagande och nyetableringar.

Inriktning beskriver en generell viljeinriktning för att nå översiktsplanens mål.
Åtgärd är vad Arboga kommun ska göra för att bidra till att målen nås.

Planeringsförutsättningar

För att stärka kommunens kvalitéer och främja hållbar utveckling krävs en mark- och vattenstrategi. Att placera ny bebyggelse inom och i anslutning till befintliga strukturer är viktigt för en hållbar utveckling av såväl tätort som landsbygd ur ett ekologiskt, socialt och ekonomiskt perspektiv. Värdefulla natur-, kultur och friluftsområden kan bevaras samtidigt som utveckling sker.

En hållbar kommun

För att skapa en socialt hållbar stad ska vi arbeta för att minska boendesegregationen och genom stadsplanering skapa goda boendemiljöer som lockar till rekreation och utevistelse. Det är också viktigt att skapa goda förutsättningar för näringsliv, utbildning och kommunikationer, såväl som för föreningsliv, kultur och idrott. Människor och miljö mår bra av en stad där det är enkelt att gå och cykla och att använda sig av kollektiva färdmedel. En levande och hållbar stad är trevlig att vistas i. Jämställdhet och är en fråga om rättvisa mellan kvinnor och män och jämlikhet är en fråga om rättvisa mellan olika grupper i samhället. I fysiska planeringen handlar det om tillgången till mötesplatser och utformning av bebyggelsemiljöer. Arboga kommun ska förtätas samtidigt som gröna inslag stärks på ett strategiskt sätt.

Ekologisk hållbarhet handlar om att utvecklingen ska ske i balans med det ekologiska systemet. Det handlar om att långsiktigt bevara ekosystemens produktionsförmåga och att minska den negativa påverkan på miljön och människors hälsa. Användningen av energi och material ska begränsas.

Den ekonomiska hållbarheten innebär att hushålla med och effektivt använda våra

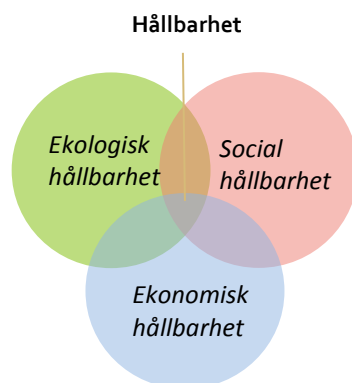
mänskliga och materiella resurser. Den ekonomiska aspekten spelar alltid in i stadsbyggnadsprojekt och det krävs ekonomiska förutsättningar för att skapa möjlighet att kunna verka för de andra hållbarhetsaspekterna.

Läs mer

Arboga kommuns Energi- och klimatstrategi (2009)

Omställning av samhället

Forskningsrön visar att den globala medeltemperaturen stiger och att nederbörden ökar. Ett av de 16 nationella miljömålen är "begränsad klimatpåverkan". För att hantera utmaningen att ställa om till en hållbar utveckling krävs ett fortsatt omfattande förändringsarbete med djärva visioner, konkreta mål och åtgärder. Utsläppen av växthusgaser kan minskas förtätningar av lägen med goda kommunikationer, satsning på hållbara trafikslag, en attraktiv stadskärna med utökad handel och ett främjande av energieffektivt byggande.

Figur: De tre hållbarhetsdimensionerna. Boverket 2015.

En utmaning med klimatets förändring är hur vi ställer om samhället i högre grad. Vi behöver både minska utsläppen och anpassa oss till ett varmare och blötare klimat under de närmaste åren. Att skapa effektivare resmöjligheter och minska onödiga transporter är ett sätt att hjälpa på omställningen. Det är viktigt att arbeta med både fysiska och beteendepåverkande åtgärder. Att prioritera gång- och cykeltrafik samt kollektivtrafik före biltrafik är en del i att begränsa klimatpåverkan. En väl utbyggd kollektivtrafik och förbättrade förutsättningar för gång- och cykeltrafik minskar koldioxidutsläppen.

Trafikverket har inlett en åtgärdsvalsstudie för resor och transporter inom stråket Stockholm-Oslo. Möjligheten att dra en snabbtågsjärnväg på sträckan med stopp i alla fall ett par gånger/dygn på mellanliggande stationer skulle förstärka godstrafiken i landet och möjliggöra en effektiv persontrafik i Mälardalen som innehåller Arboga kommuns viktigaste pendlingsorter.

Klimatanpassning i fysisk planering

Även om utsläppen av växthusgaser minskar kraftigt kommer klimatförändringarna att ge lokala effekter i Arboga. Vissa anpassningsåtgärder handlar om planering och lokalisering av bostäder och offentliga byggnader, andra om att säkra riskområden, t ex Arbogaån, från översvämning, ras, skred och erosion. Med ett varmare klimat ökar behovet av kylning i skolor, äldreboende, arbetsplatser och bostäder. Översiktsplanens avsikt är att förhindra att ny bebyggelse placeras så att den kan komma att bli hotad av

klimatförändringarna. Därför har översvämningskarteringar och skyfallsanalyser legat till grund för utpekande av nya bebyggelse- och verksamhetsområden.

Inriktning

- o Beakta klimatförändringar och planera för dessa vid upprättande av detaljplaner samt bygglovsprövning.
- o Förstärka de gröna värdena i Arboga tätort.
- o Beakta risker för skred, ras och erosion vid upprättande av detaljplaner samt bygglovsprövning.
- o Placera nya byggnader och infrastruktur utanför påverkansområdet för 100-årsflödet i översvämningskarteringen.
- o Verka för att nybyggnation sker energieffektivt och med hållbara material.

Mellankommunala frågor

Arboga kommuns fördelaktiga geografiska läge i den växande Mälardalen och den unika kulturhistorien präglar kommunen och samhällsbygget. För att kunna ta del av regionens framtida tillväxt gäller det att erbjuda vackra och hållbara boendemiljöer, bra kommunikationer med goda möjligheter till arbete inom och utom kommunens gränser och varierade utbud av mötesplatser och aktiviteter. Detta blir ännu viktigare i ett framtida storregionalt perspektiv.

I nordost gränsar Arboga kommun till Köpings och Kungsörs kommuner och i södra delen till Hjälmaren. Tillsammans har de tre kommunerna olika former av mellankommunalt samarbete. Västra Mälardalens kommunalförbund (VMKF) ansvarar för räddningstjänst, beredskap vid kriser och större olyckor, IT, växel och lönehantering åt kommunerna. Västra Mälardalens Myndighetsförbund (VMMF) ansvarar för uppgifterna inom miljö- och hälsoskyddsområdet samt byggnads- väsendet i Arboga och Kungsörs kommuner. I frågor kring avfall och återvinning verkar Arboga kommun tillsammans med ytterligare elva kommuner i regionen inom VafabMiljö Kommunalförbund. En gemensam avfallsplan med tidsperspektiv fram till 2030 är under framtagande.

Ett första steg tagits för en fördjupad samverkan mellan Arboga, Köping och Kungsörs kommuner. Kommunerna har tecknat en avsiktsförklaring och erbjuder sig även att fungera som ett pilotområde för utvecklad samverkan mellan kommuner. Syftet är att skapa en konkurrenskraftig region för boende, företagare och besökare. Den kommunala organisationen blir mindre sårbar genom samarbete, får lättare att rekrytera kompetens och medarbetarna får större möjligheter att utvecklas.

Översiktsplan för Arboga kommun harmonierar med Regionalt Utvecklingsprogram för Västmanlands län 2014-2020 - *Mångfaldsdriven tillväxt* och bidrar till att Västmanland når målen i regionala utvecklingsstrategin genom

avsikter och vägledningar i den kommunala översiktliga planeringen. För att Arboga ska kunna ta del av befolkningstillväxten i Mälardalen måste kommunen erbjuda goda boendemiljöer, kommunikationer och samhällsservice.

Geografiska områden knyts ihop och arbetsmarknadsregioner växer. Kommunikationerna har på senare år förbättrats vilket möjliggjort en ökad pendling till närliggande arbetsmarknader. Ungefär 1 800 personer pendlar varje dag in till arbeten i Arboga, främst från Örebro, Köping och Kungsör. Cirka 2 300 pendlar ut, huvudsakligen till Köping och till Örebro. Motorväg har byggts mellan Örebro och Köping och förbättringar har gjorts på Mälarbanan och Svealandsbanan. Delar av kommunens angränsande län tillhör den regionala arbetsmarknaden och det är kommunens vilja att ytterligare utveckla det regionala samarbetet.

Inriktning

- o Utveckla samarbetet över kommun- och länsgräns i Mälardalen inom bland annat kompetensförsörjning, kommunikationer, infrastruktur, turism och energiförsörjning.
- o Se bostadsmarknaden i ett större sammanhang med samarbete över kommungränser.

Viktiga förbindelser till andra städer i ett regionalt perspektiv leder till följande ställningstaganden:

- o Utveckla stråket Arboga – Götlunda – Örebro, främst avseende pendling och boendemöjligheter, t ex genom att förespråka dubbelspår Ökna/Hovsta.
- o Utveckla stråket Arboga – Köping – Västerås, främst avseende pendling och boendemöjligheter, t ex genom att förespråka dubbelspår Kolbäck/Västerås.

Utmaningar

I Arboga råder för närvarande bostadsbrist. Alla typer av bostäder behövs; små lägenheter för studenter och ungdomar, flerfamiljshus, nya villor, seniorbostäder och särskilt boende. Knappt 40 % av hushållen i Arboga är i dag singelhushåll. För att råda bot på den befintliga bostadsbristen, stärka kommunens attraktivitet och locka nya invånare till Arboga behöver bostäder planeras och byggas.

Befolkningsutveckling

Befolkningen i Arboga nådde sin hittillsvarande topp 1985 med 14 900 invånare. Därefter låg invånarantalet på ca 14 500 personer fram till mitten av 1990-talet, för att sedan successivt minska under en tioårsperiod. Sedan 2011 har Arboga haft en positiv befolkningstillväxt. Vid årsskiftet 2016/2017 fanns 13 903 invånare i Arboga. Födelsenettet för kommunen ligger ett normalt år lite på minus, de positiva tillskotten kommer från flyttnettot, i första hand från utlandet men i viss mån från regional och inrikes inflyttning.

Befolkningssammansättning

Målet för planperioden är att invånarantalet i Arboga växer till 15 000 till 2030. Det innebär en ökning med cirka 90 personer årligen från och med 2017.

Behov av nya bostäder

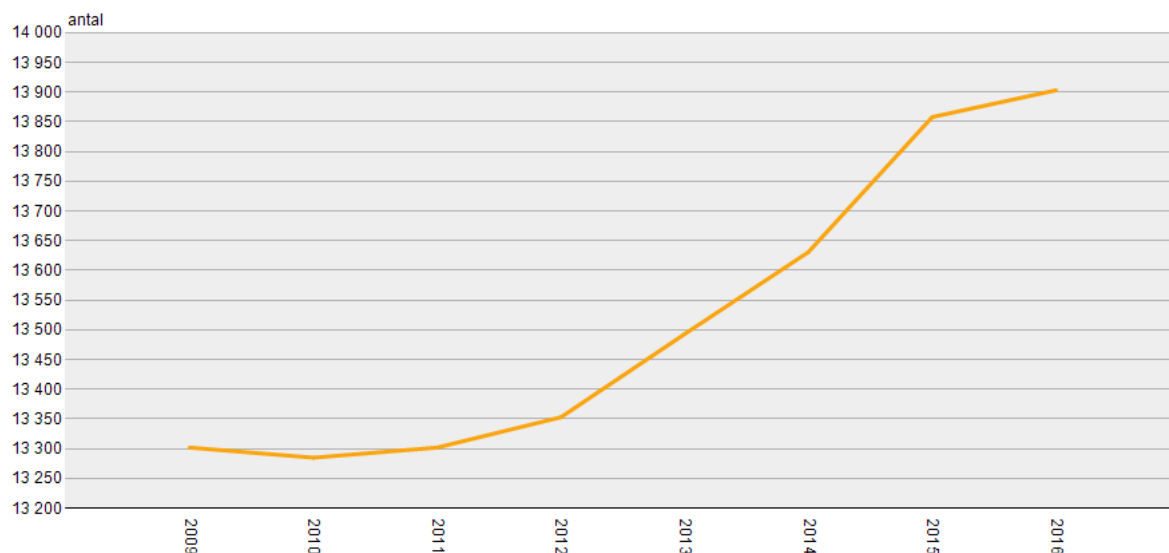
En befolkningsökning med 90 personer årligen kräver 42 bostäder per år räknat på att varje hushåll består av 2,2 personer. Det innebär att totalt cirka 550 nya bostäder behöver byggas i Arboga mellan 2017 till 2030.

Behov av planlagd mark för grundskola och förskola

Antalet barn i Arbogas förskolor i ålder 1-5 år beräknas att öka beräknas öka de närmsta åren, från dagens 780 barn upp till 840 barn vid år 2026. Ett ökat antal elever och ett behov av nya lokaler gör att en ny skola och nya förskolor planeras i Arboga.

Behov av planlagd mark för vård och omsorg

Ålderssammansättningen i kommunen kommer att förändras. Gruppen 80 och äldre beräknas vara nästan dubbelt så stor i slutet av planperioden mot vad den är idag. Från dagens 843 till knappt 1 500 personer. Ett ökat antal äldre innebär ett behov av nya lokaler för vård och omsorg.

Källa: Statistiska centralbyrån (SCB)

år

Behov av etableringsmark

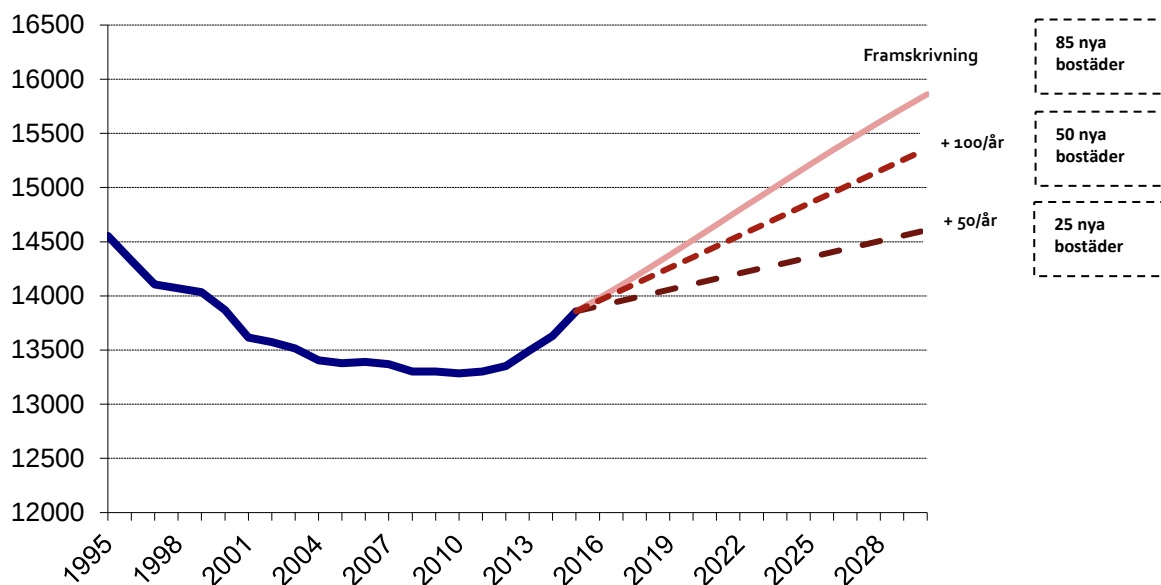
Strategiskt markförvärv samt större sammanhängande område planlagd mark för industri och handel behövs i Arboga.

Behov av väl fungerande integration

Kommunens integrationsprocess är till för att främja delaktighet och självförsörjning. För att klara av direktiven i bostättningslagen som trädde i kraft 1 mars 2016 behövs god tillgång till små lägenheter. Det råder brist på bostäder idag och behovet förväntas bli större. I Arboga saknas både ettor och tvåor i dagsläget.

Inriktning

- Öka kommunens befolkning till 15 000 invånare under planperioden.
- Ha beredskap för att möta befolkningsökningen vad gäller verksamhetslokaler och strategisk mark.
- Ha planberedskap för cirka 45 nya bostäder per år, eller cirka 550 bostäder under planperioden.

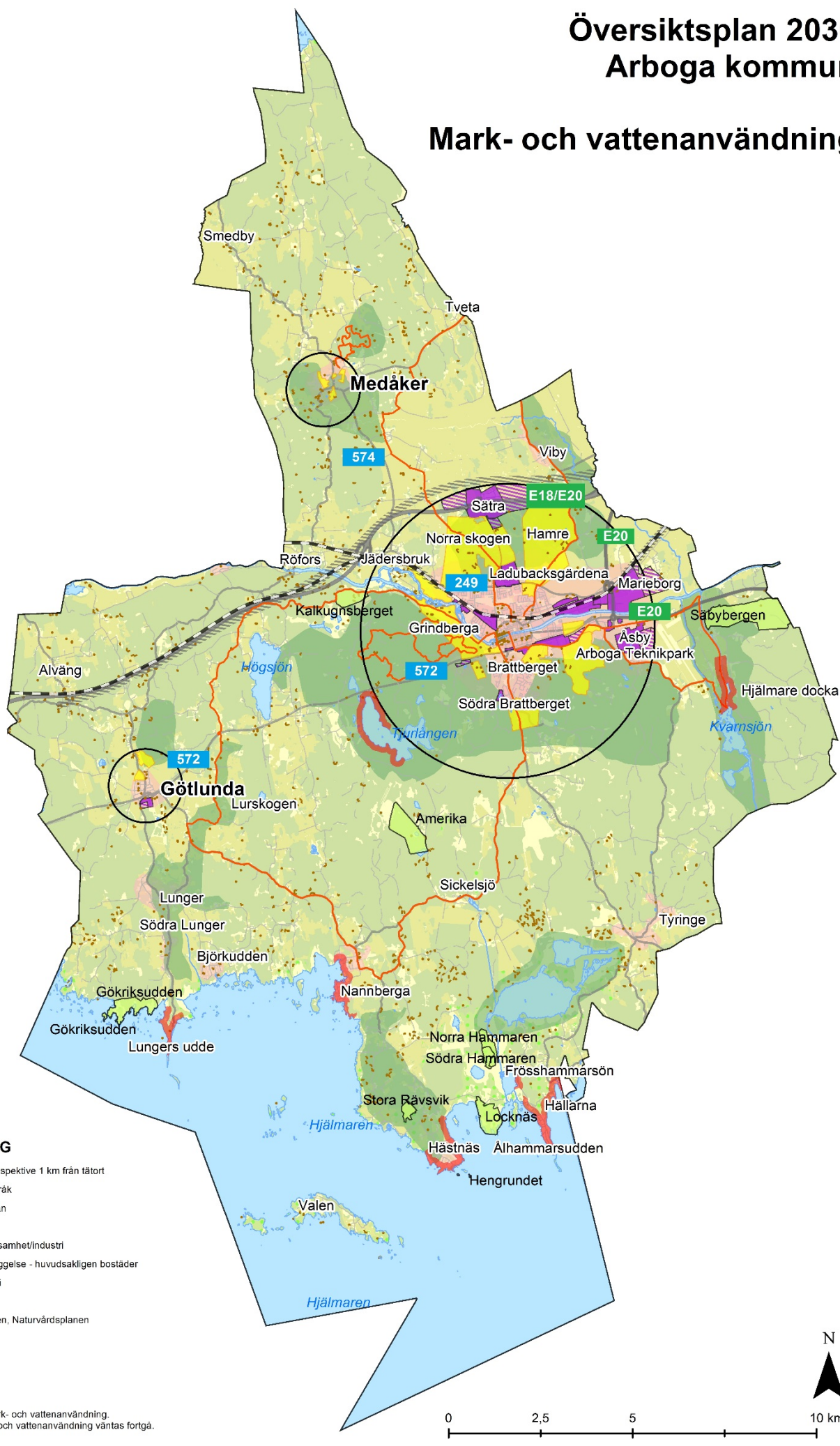
Planförslag

I planförslaget med tillhörande plankartor redovisas generella riktlinjer och avsikter för mark- och vattenanvändningen. Specifika riktlinjer för Arboga kommuns tre tätorter redovisas sist, i Områdesvisa beskrivningar. Riktlinjer för Landsbygdsutveckling i strandnära läge redovisas i en egen bilaga.

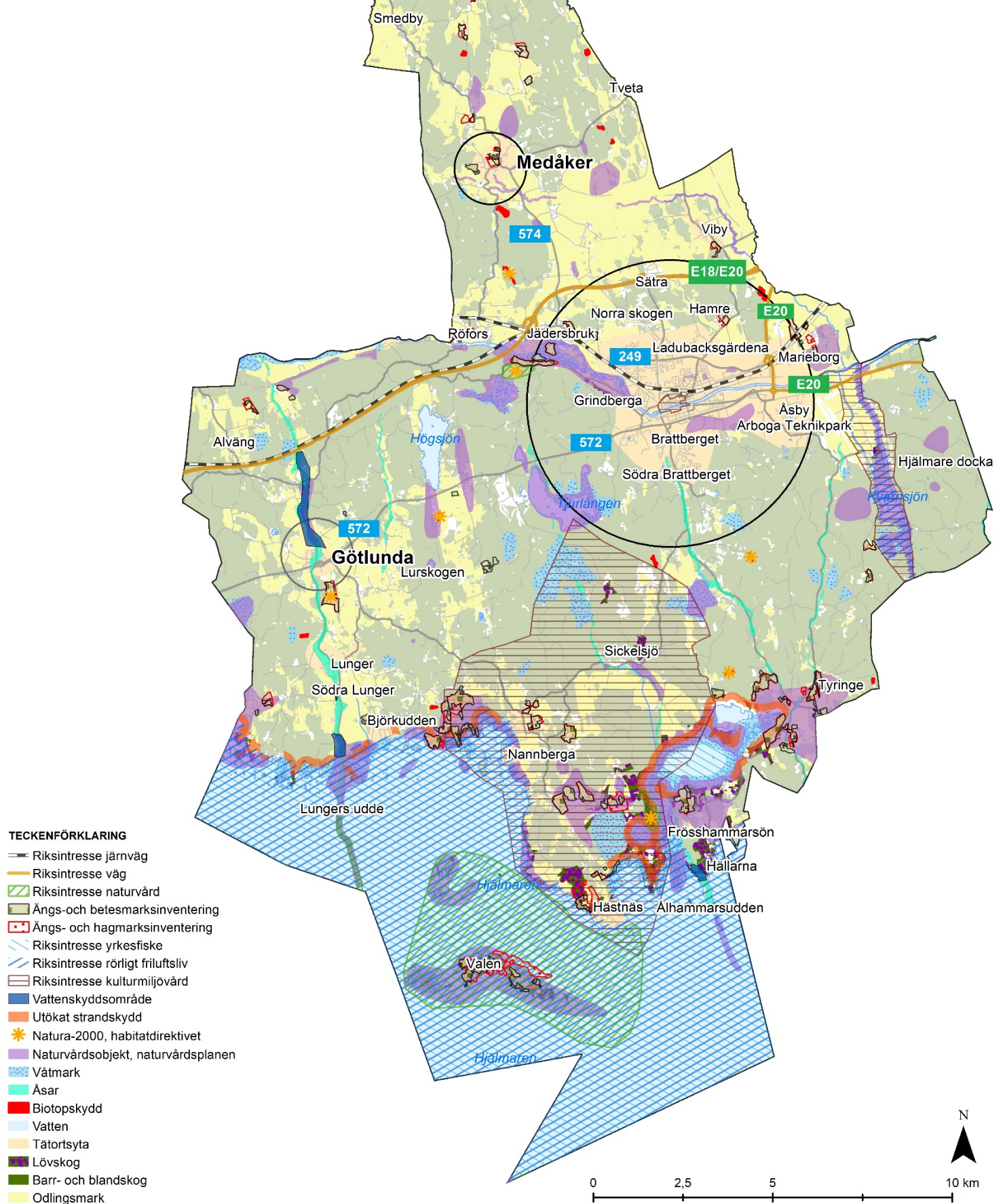
Översiktsplan 2030 Arboga kommun

Mark- och vattenanvändning

Översiktsplan 2030 Arboga kommun

Hänsynskarta

Bostadsbyggelse

Mål: Arboga kommun erbjuder en mångfald av attraktiva och trygga boendemiljöer

I centrala Arboga finns ett stort behov av bostäder i varierande upplåtelseform och storlek. Med ett mer varierat bostadsutbud och olika typer av bostäder, prisklasser och ägandeformer kan fler personer erbjudas boende och en större mångfald av invånare får plats. Översiktsplanen redovisar förtätning av stadsdelar och nya tänkbara bostadsområden som möjliggör målet om 550 nya bostäder och ett befolkningstillskott på upp till 1 200 personer.

Inriktning

- o Prioritera förtätning av stadskärnan.
- o Förtäta och bygg i anslutning till befintlig service, infrastruktur och kollektivtrafik.
- o Skapa möjligheter för ökad nybyggnation i kommunens mindre tätorter.
- o Tillgodose bostadsbehovet för alla grupper på bostadsmarknaden.
- o Sträva efter en funktionsblandad stad där verksamheter och bostäder finns i anslutning till varandra.
- o Omvandla fritidshusområden där förutsättningarna för samhällsservice är gynnsam.
- o Möjliggör attraktiv strandnära bebyggelse i utpekade LIS-områden.
- o Möjliggör planberedskap för upp till 45 nya bostäder per år över hela kommunen.
- o Placera och utforma ny bebyggelse med hänsyn till landskapsbild, natur- och kulturvärden.
- o Arbogaån är en del av det som gör Arboga unikt, kopplingarna till och över ån och kontakten med ån ska lyftas fram och stärkas.

Bebyggelseutveckling

Behovet av bostäder är ett angeläget allmänt intresse. Planläggning enligt PBL ska bland annat främja bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet. Nya utvecklingsområden för bebyggelse finns utpekade i Götlunda, Medåker och Arboga tätort. Flera områden följer befintlig struktur och ligger kollektivtrafikhöga. Den yttre cirkel som utgör Arboga tätorts utvecklingsområde ligger inom en radie av 4 km från Stora Torget och trafikeras av anropstyrd tätortstrafik. Därutöver trafikerar stomlinjerna 551 och 552 Arboga, Götlunda och Medåker. Med väl utbyggda gång- och cykelbanor till kollektiv-trafiksystemet kan ännu bättre tillgänglighet till Arboga tätort, Arboga kommun och arbetsmarknadsregionen uppnås. Kommunens ambition är att det ska bli enklare att pendla in och ut ur Arboga. I samband med ytterligare bebyggelseutveckling ses behovet av förstärkt kollektivtrafik över.

Föreslagna områden för ny bebyggelse består idag i huvudsak av obebyggd mark. Vissa områden utgörs av jordbruksmark och vissa områden av skogsmark. Fler byggklara tomter bör åstadkommas för att möjliggöra olika boendeformer i varierad miljö.

Under planperioden väntas Arboga tätort växa främst i anslutning till befintlig bebyggelse och struktur. Längs Årbogaån västerut med nya bostadsområdet Åbrinken, norrut mot Norra Skogen och Sättra samt i riktning nordost vid Hamre. I samband med planläggning av området kommer naturvärden och andra intressen att beaktas.

Bostadsområdet Brattbergets södra och östra etapper har också potential för attraktiva bostäder med närhet till centrum. Arboga har stor potential för boende, upplevelser och turism. Här krävs ett helhetstänk kring stadskärnans gestaltning och utsmyckning, identifiering av befintliga och nya stråk och mötesplatser i stadsmiljön.

Området runt idrottsplatsen Sturevallen vid Arboga resecentrum föreslås förtätas med bebyggelse för bostäder och kontor vilket

skulle kunna lyfta entrén till Arboga och vara ett positivt komplement till staden.

Skjutbanan på Östra Brattberget ligger i direkt anslutning till bebyggelse där ny bostadsbebyggelse skulle kunna skapas om bullerproblematiken från verksamheten begränsades. Verksamheten klassas som miljöfarlig enligt Miljöbalken. Kommunens intention är att skjutbanan inte ska ligga i direkt angränsning till befintliga bostäder utan flyttas från Brattberget.

Områden vid Lungers udde, Nannberga, Hästnäs, Hällarna på Frösshammarsön, Tjurlången och Hjälmare docka pekas ut för landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS). I dessa områden kan LIS användas som ett särskilt skäl för att få dispens att bygga bostäder eller utveckla turism och friluftsliv inom strandskyddsområde. Läs mer om föreslagna områden i bilaga 1, *Landsbygdsutveckling i strandnära läge*.

Åtgärder

- o Prioritera utpekade områden löpande i den ekonomiska och strategiska planen.
- o Prioritera planläggning som främjar nybyggnation av bostäder eller verksamheter som medför arbetstillfällen.
- o Flytta idrottsområdet runt Sturevallen vid Arboga resecentrum till annan lämplig plats. Området omvandlas till blandad stadsmiljöbebyggelse.
- o Planera för småhusområden i attraktiva lägen. Alternativa lägen för villatomter ska finnas.
- o Flytta skjutbanan på Östra Brattberget till annan lämplig plats så ny bostadsbebyggelse blir möjligt.
- o Främja byggnation i miljövänliga materialval, som t ex trä.
- o Fortsätt utveckla boende och verksamheter i Götlunda och Medåker.
- o Uppmuntra enskilda initiativ att bygga och utveckla i kommunens landsbygdsområden.

- o Ta fram en fördjupad översiktsplan över Arboga stadskärna.
- o I samband med bebyggelseutveckling beaktas de platsspecifika förutsättningarna och varje områdes unika värden i planläggningen.

Förtätning av befintliga strukturer

Förtätning syftar på nyproduktion av byggnader inom befintlig bebyggelse. Nyproduktionen kan röra olika typer av bebyggelse – som bostäder, butiker och kontor. Det vanligaste skälet är att staden behöver förnyelse och utveckling. Kommunens intention är att bebyggelse inte ska spridas ut och att staden ska växa inåt. I och runt Arboga stadskärna finns stor potential för förtätning. Omvandlingsområden som möjliggör nya bostäder är därför kommunens prioritet. Flera kvarter i centrum är lämpliga för förtätning. Kompletteringsbebyggelse kan tillkomma som inte alltid markeras på karta.

Åtgärder

- o Prioritera bostadsbebyggelse.
- o Ge ny bebyggelse i Arboga stadskärna en stadsmässig karaktär.

- o Främja nyproduktion av flerbostadshus i centrala och attraktiva lägen. Ju närmare befintlig stadsbygd eller centralt läge ju högre ska exploateringsgraden vara.

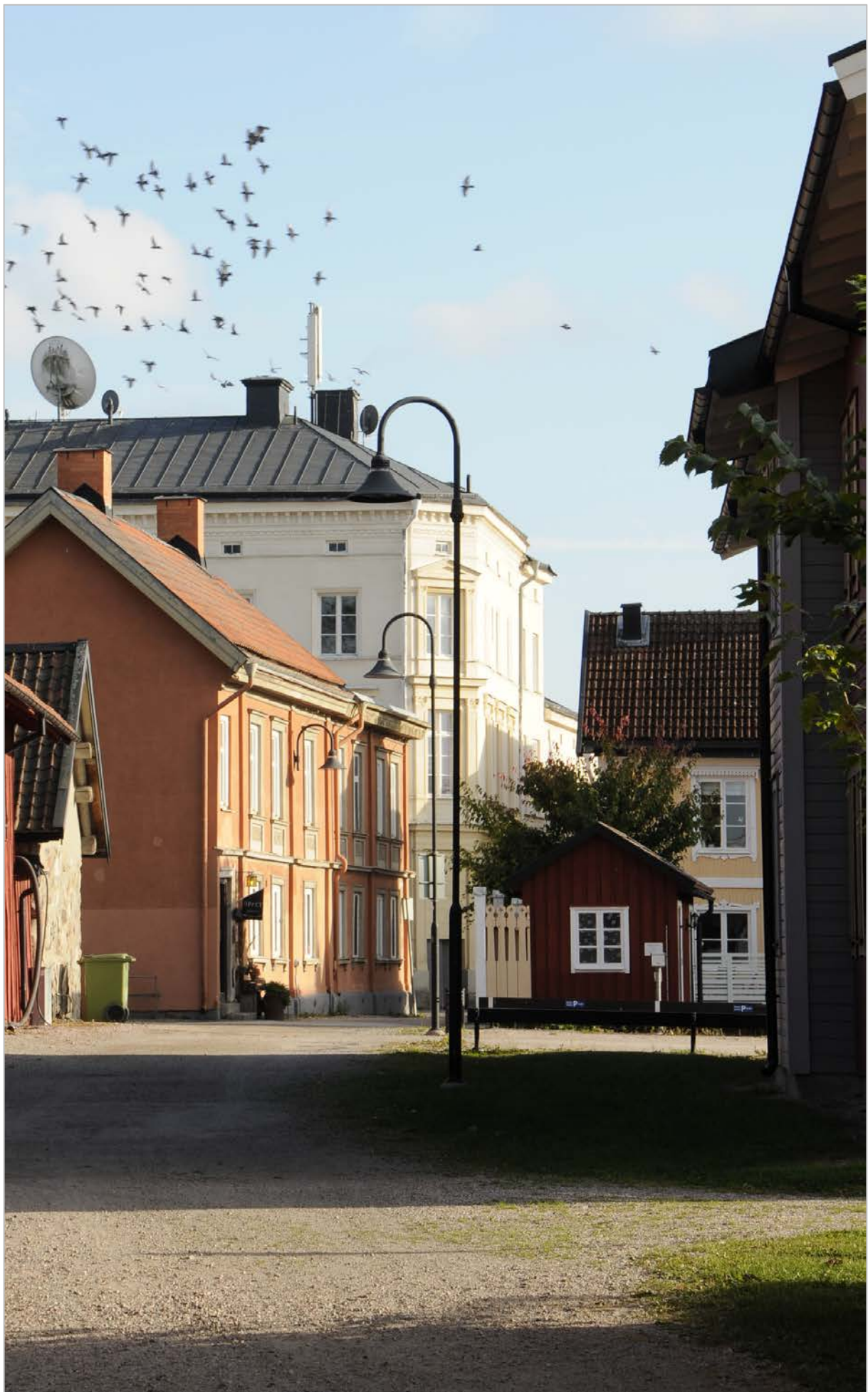
Omvandling av fritidshusområden

I flera av kommunens fritidshusområden har en omvandling till permanentboenden skett under de senaste åren. Detta kan medföra att fler får möjlighet till ett attraktivt boende i naturskön miljö. Det kan uppstå en intressekonflikt mellan de som vill utveckla och bygga i ett tidigare fritidshusområde, och de som vill behålla områdets ursprungliga karaktär. Flera större fritidshusområden finns i kommunen. För att kunna omvandla fritidshusområden till permanentboende krävs en hållbar lösning för vatten och avlopp. Bristfälliga lösningar behöver åtgärdas främst av miljöskäl.

Åtgärder

- o Omvandla fritidshusområden med hänsyn till områdets karaktär och intilliggande bebyggelse.
- o Tillse att infrastrukturåtgärder sker i takt med ökningen som ställer krav på bland annat nya vatten- och avloppslösningar, bättre tillfartsvägar och ökad service.

Bostäder för hela livet

För att klara av bostadsförsörjningen inför en demografiska utveckling med en ökning av personer i åldrarna 85 år och uppåt måste fler bostäder av olika slag för äldre skapas. Äldreboendedelegationen har föreslagit att begreppen seniorbostäder, trygghetsbostäder och vård- och omsorgsboende i fortsättningen ska användas i officiell statistik, lagar och förordningar. De begreppen används i det här dokumentet.

Trygghetsbostäder och seniorbostäder är så kallade mellanboendeformer mellan vanligt boende och vård- och omsorgsboende. Det behövs inte ett beslut från kommunen för att flytta in i en trygghetsbostad eller seniorbostad, för plats på ett vård- och omsorgsboende behövs däremot ett biståndsbeslut. Det största behovet Arboga kommun ser idag är efterfrågan av särskilda boenden med lägenheter för personer med demensdiagnos.

Överlag råder brist på små bostäder i Arboga kommun vilket bromsar viktiga flyttkedjor. Unga som vill flytta hemifrån och äldre som vill sälja villan ska ha tillgång till bostäder av olika storlek och varierad upplåtelseform. För andra grupper, som människor med olika funktionsnedsättningar, finns behov av specialboende. Det är kommunens skyldighet att tillhandahålla behovsprövat boende.

Åtgärder

- o Behovet av boende för alla grupper på bostadsmarknaden tillgodoses och olika upplåtelseformer främjas.
- o Samhällsplaneringen ska möta dagens och framtidens bostadsbehov genom planering och tillskott av bostäder i varierad upplåtelseform och storlek.

Kulturmiljö

Mål: Arboga kommuns kulturhistoriskt värdefulla miljöer lyfts fram. De kulturhistoriska värdena beaktas i all planering.

Kulturmiljö är inte bara den historiska bebyggelsen utan också den miljö som har uppstått till följd av samspelet mellan människan och naturen. Det kan vara allt från en enskild plats till ett helt landskap med vägar, bebyggelse och odlad mark. Kulturmiljön i Arboga kommun ger en tydlig bild av hur kommunen historiskt har vuxit fram. Den byggda kulturmiljön är det mest påtagliga uttrycket för mänsklig verksamhet och oersättlig för kommunens identitet. Kulturarvet berättar om människors liv under flera århundraden och ger Arboga en unik identitet som är en viktig resurs för kommunens framtida utveckling.

Inriktning

- o Bevara och förnya Arbogas kulturhistoriska och karaktärsskapande bebyggelse och miljö.
- o Förtäta med varsamhet och hänsyn till stadens historiska identitet.
- o Stärka Arboga kommuns identitet och öka attraktionskraften genom att förvalta, vårda och levandegöra kommunens kulturmiljövärden.
- o Infoga ny bebyggelse i samspel med, alternativt i medveten kontrast till, omgivande bebyggelse.
- o Arbogas byggnadsordning och Kulturminnesvårdsprogrammet ska användas som en del i detaljplanearbetet.

Det kulturhistoriska arvet

För Arboga kommun finns ett Kulturminnesvårdsprogram framtaget av Länsstyrelsen och Västmanlands läns museum. Länsmuseum har under flera år inventerat och utrett den kulturhistoriskt intressanta bebyggelsen i Arboga kommun i syfte att ta fram ett nytt kulturmiljöprogram. Programmet är vid den här översiktsplanens framtagande ännu inte färdigt och antaget av kommunen.

Arbogas attraktivitet hänger samman med att staden har en miljö som berör. Stadskärnan har inte brunnit sedan 1513 vilket är ovanligt för svenska städer. Den medeltida stadsplanen och det stora inslaget av bevarad trähusbebyggelse i Arboga stad är ett europeiskt kulturarv. För att skapa lokal identitet är det viktigt att värna det kulturhistoriska arvet och bevara miljöer och byggnader från olika tidsperioder.

Kulturmiljön är en förutsättning för kommunens utveckling och tillväxt. Att kunna läsa kommunens och stadens årsringar är viktigt. Kommunens unika värden – det nya och det gamla – gör platsen attraktiv. Dessa värden kan förtydligas genom positiva tillskott av ny bebyggelse. Det innebär inte automatiskt att nytillskott ska anpassa sig, det kan vara lika värdefullt att vara tydlig med vad som är ett avtryck från sin tid.

Det är viktigt att inte bara se till den enskilda byggnaden, utan uppmärksamma hela bebyggelsemiljöer och samband mellan olika delar i kulturmiljön. Förändringar måste ske utifrån varje områdes egna förutsättningar. Detta gäller såväl den enskilda byggnaden som hela bebyggelsemiljöer och landskapsbilden.

Ny- och ombyggnader i äldre miljöer av kulturhistoriskt intresse bör anpassas till den befintliga strukturen i området. Det kulturhistoriska värdet är beroende av om den tidstypiska karaktären bevarats. Det industriella kulturarvet är en betydelsefull del av kommunens historia. Industrialiseringen har satt sina avtryck på såväl landskap och bebyggelse som

arbetsmiljöer och bostadsbyggande. Västmanlands läns museum har gjort en översiktlig inventering över den industriella utvecklingens avtryck i länet.

Skyddad kulturmiljö

Kulturmiljölagen innehåller bestämmelser om bland annat fornlämningar, byggnadsminnen och kyrkliga kulturminnen. Riksantikvarieämbetet har det övergripande ansvaret, men länsstyrelsen ansvarar för tillsynen på länsnivå. Även PBL är ett verktyg för skydd av byggnader och miljöer genom förvanskningförbudet och varsamhetskravet.

Stadskärnan, Hjälmare Kanal och Järnäs är utpekade som riksintresse för kulturmiljövård. Läs mer om riksintresset på sida 67. Flera byggnader och bebyggelsemiljöer är skyddade som byggnadsminnen, vissa är skyddade i detaljplan och det finns flera kyrkliga kulturminnen. Runt om i kommunen finns många fornlämningar. Under stadskärnan finns äldre kulturlager som klassats som fast fornlämning, därför krävs i de flesta fall arkeologiska undersökningar i samband med markarbeten.

För Arboga stadskärna finns en Byggnadsordning (år 2000), som är ett förhållningssätt till karaktärsdragen i bebyggelse och miljöer som speglar olika epoker i stadskärnans historia. Byggnadsordningen är det dokument genom vilket alla förändringar i stadskärnan bedöms och som syftar till att de offentliga rummens karaktärer vårdas och stärks.

Åtgärder

- o I detaljplaner reglera så att nybyggnationer i och i direkt anslutning till Arbogas stadskärna samspelar med den historiska identiteten och kulturmiljön.
- o Skydda enskilda byggnader och miljöer med q-bestämmelser vid planläggning.

Skola och omsorg

Mål: Arboga kommun har en väl utvecklad offentlig service

Olika typer av samhällsservice är en grundförutsättning för att kunna leva och bo på en plats. Med offentlig service menas här främst den service som kommunen har huvudansvar för – förskola, skola, vård och omsorg. Kommunen tillhandahåller även service som bibliotek, fritidsgårdar och motionsspår, som behandlas på andra ställen i översiktsplanen. Övrig service som finns i kommunen är till exempel apotek, polis, vårdcentral och folktandvård.

Inriktning

- o Utforma skolornas och förskolornas fysiska miljö för lärande och kunskapsutveckling utifrån alla barns och elevers förutsättningar, behov, trygghet och säkerhet.
- o Analysera behovet av skola och förskola i planeringsstadiet av nya bostadsområden.
- o Tillse att god omsorg och vårdanpassade boendemiljöer finns för alla som behöver det, även utanför Arboga stad.
- o Lokalisera skolor, förskolor, vård- och omsorgsboenden, seniorbostäder, grupp- och servicebostäder i närhet till andra bostäder och kollektivtrafik i den mån det är möjligt.
- o Sträva efter att grönsstruktur utnyttjas för att ge lä och skugga vid etablering av skolor, förskolor och vård och omsorgsboenden.

Skola och förskola

I Arboga finns idag sju grundskolor, fem i Arboga stad, en i Götlunda och en i Medåker. Förskolorna och skolorna i Arboga ska vara mötesplatser för barn och ungdomar från olika grupper och kulturer. Förskoleklasser och fritidshem finns på alla grundskolor utom Stureskolan som är en 6-9-skola. På Gäddgårdsskolan finns en särskola som omfattar grundsärskola, träningsskola och fritidshem. I Arboga finns också en kommunal gymnasieskola, Vasagymnasiet, och flera eftergymnasiala utbildningar liksom Svenska för invandrare (SFI). Det finns 15 förskolor i Arboga inklusive Solkattens förskola som är ett föräldrakooperativ.

Tillgång till god förskoleverksamhet och bra skolor är en förutsättning för kommunens utveckling och möjlighet att locka till nyinflyttning. Inom redan befintlig bebyggelse är byggnation av skola och förskola redan möjligt, vid planering av nya bostadsområden ska behovet finnas med på planeringsstadiet.

Barn och elever ska kunna ta sig till och från skola på egen hand på ett trafiksäkert och tryggt sätt, och föräldrar ska också kunna hämta och lämna sina barn tryggt och säkert. Det är viktigt med en god trafikmiljö inom skol- och förskoleområden.

Friyta som lämpar sig för barns lek och utevistelse, både i bostadsområden och på tomter med lokaler för fritidshem, förskola och skola, är viktig och ska eftersträvas.

Åtgärder

- o Detaljplaner och bygglov ska ta hänsyn till frågor om skolornas behov av grönområden och naturmiljöer. Utemiljön vid förskolor och skolor ska förbättras och utvecklas.
- o Riktlinjer för trafik ska användas för att främja god trafikmiljö inom skol- och förskoleområden.
- o Gör gång- och cykelvägar till och från förskolor och skolor trygga och tillgängliga för oskyddade trafikanter.
- o Nya skolor och förskolor lokaliseras så att eleverna om möjligt kan gå eller cykla till skolan.
- o Möjliggör att lokaler och utemiljö i kommunala skolor efter skoltidens slut kan användas för andra ändamål.
- o Tillämpa boverkets rekommendationer för friyta i lokaliseringsutredningar av nya förskolor och skolor.

Friyta

Boverket har tagit fram vägledningen *"Gör plats för barn och unga"* där det beskrivs vad som är rimligt dimensionerade mått för barns skolgårdar och friyta i olika åldrar.

Med friyta menas lektyta utomhus vilket innebär att parkering eller mark som används för andra trafiklösningar inte ska räknas till denna.

Boverkets rekommendationer anger att 30 m² friyta per barn är ett rimligt dimensionerat mått för barn i grundskolan och att 40 m² friyta per barn är lämpligt för barn i förskolan.

Omsorg om äldre och människor med funktionsnedsättning

Kommunen har ansvar att se till att det finns särskilda boenden för personer med stort omsorgsbehov. Det finns idag fyra vård- och omsorgsboenden i Arboga och ett i Götlunda och ett antal korttidsplatser. Arboga kommun har beslutat att ett nytt vård- och omsorgsboende med 80 platser ska stå färdigt under planperioden eftersom Hällbackens äldrecenter inte längre uppfyller de krav som ställs. Enligt befolkningsprognos för de kommande åren finns behov av ytterligare 40-60 lägenheter i särskilt boende. Det är framförallt demensplatser som efterfrågas. I Arboga kommun finns två typer av gruppboendestäder för människor med funktionsnedsättningar; fem gruppboendestäder med lägenheter i direkt anslutning till gemensamma utrymmen och två gruppboendestäder med lägenheter i trapphusmodell och tillgång till gemensamma utrymmen. Ett nytt gruppboende för yngre flerk Funktionsnedsatta är aktuellt under 2018-2019.

Digitalisering och fiberutbyggnad är viktiga aspekter både vad det gäller trygghet i form av larm, samt för äldres och Funktionsnedsattas möjlighet att leva fria och självständiga liv.

Välfärdsteknologi

Digital teknik som kan användas för att öka delaktighet, självständighet, aktivitet och trygghet för personer med funktionsnedsättning.

Välfärdsteknik är ett begrepp som ligger nära andra områden, exempelvis e-hälsa, hjälpmedel och digitalisering.

Rekreationsmöjligheter och grönområden bör finnas i anslutning till kommunens olika boenden, liksom närhet till service. De kan med fördel spridas till olika delar av kommunen för att möjliggöra valfrihet i boendet.

Motivationsboende för människor med tidigare missbruksproblem, stödboende samt HVB-boende för ensamkommande ungdomar finns i dag inrymt i fastigheten Tornet. Om annat beslut för Tornets framtida användning tas måste en permanent lösning för samtliga tre boendeformer hittas.

Åtgärder

- o Bygga ett nytt vård- och omsorgsboende med 80 platser för att möta initiala behov för de äldre kommuninvånarna.
- o Tillse att de ytterligare platser som befolkningsutvecklingen medför ett behov av färdigställs.
- o Skapa trygga och tillgängliga miljöer som passar i livets olika skeden.
- o Fortsätta fiberutbyggnaden.
- o Skapa moderna boenden genom att planera och använda så kallad välfärdsteknologi.

Upplevelser och aktiviteter

Mål: Arboga kommun har ett varierat utbud av mötesplatser och aktiviteter inom kultur, fritid och turism.

Arbogas landskap och närhet till vatten och natur skapar stora möjligheter till utomhusaktiviteter. I kommunen finns ett flertal elljusspår och sportanläggningar. Kulturlivet är starkt och anläggningar som ridhuset, Ekbacksbadet, skidbacken och golfbanan är välbesökta. I Arboga kommun finns ett stort och aktivt föreningsliv som årligen anordnar en mängd olika evenemang.

Inriktning

- o Ge förutsättningar för ett varierat utbud av kultur- och fritidsaktiviteter.
- o Utforma miljöer så att människor känner sig trygga att röra sig ute året om, alla tider på dygnet.
- o Öka tillgängligheten till allmänna platser och lokaler genom att enkelt avhjälpta hinder tas bort.
- o Arbeta aktivt med jämställdhets- och integrationsperspektivet i den fysiska planeringen.
- o Utveckla besöksnäringen i samarbete med olika aktörer, som andra kommuner, företag och föreningar.
- o Verka för att nya vandrings- och cykelleder skapas.
- o Utveckla turismnäringen runt Hjälmare kanal och Tjurlången genom att skapa LIS-områden för rekreation.

Kultur- och fritidsaktiviteter

Ett rikt kultur-, fritids- och föreningsliv, liksom en mångfald av evenemang, är viktiga faktorer för att skapa attraktivitet och god livsmiljö och blir en allt viktigare faktor för en attraktiv ort.

Kulturella inrättningar som Arboga museum, Arboga bryggermuseum, Jädersbruks museum, Arboga robotmuseum och besökscentret vid Hjälmare docka är några exempel på det kulturliv som finns. I Arboga stad finns ett stort utbud av offentlig konst och ett välbesökt Stadsbibliotek alldeles vid å-kanten. Arboga kulturskola utgör en viktig mötesplats för barn och ungdomar.

I Arboga kommun finns ett flertal kommunala badplatser där kommunen har tillsyns- och kontrollansvar. Strandbad kontrolleras regelbundet under badsäsongen. Strandbaden finns vid Hällarna, Högsjön och Kvarnsjön. Det går också att bada i Arbogaån, vid Villagatsbadet.

Rum för möten

Mötesplatser bidrar till att hålla staden levande. Medborgarhuset är en viktig samlingspunkt i centrala Arboga som kan utnyttjas till mer. I huset finns bland annat Arbogabiografen och en scen som gör att lokalen kan användas för teater-; dans- och musikframträdanden.

De offentliga rummens utformning är avgörande för att locka till vistelse och levande utemiljöer. Tillgängliga platser för spontana möten ska erbjuda utrymme för människor att stanna upp en stund. Dessa platser bör skilja sig åt i storlek och innehåll för skapa variation.

Utemiljön ska erbjuda såväl lugna som mer livfulla och sociala platser. Det offentliga rummets karaktär ska vårdas och stärkas. Arboga kommun vill genom ett stort utbud av kulturaktiviteter, parker och mötesplatser skapa en levande utemiljö.

Skötsel och gestaltning

Arboga stads parker är av varierande karaktär och ålder. Parkernas skiftande storlek och innehåll gör dem till viktiga områden att bevara och utveckla.

Utformning, belysning och skötsel skapar trygghet och trivsel. Utemiljön ska kunna erbjuda såväl lugna som mer livfulla platser för social samvaro. I planering och anläggande av nya offentliga platser bör frågor som trygghet, skötsel och underhåll prioriteras.

Åtgärder

- o Skapa ett nytt idrotts- och rekreationscenter på området invid Ekbacksbadet.
- o Uppmuntra olika former av möten vid planering av nya bostadsområden och platser.
- o Återskapa en vandrings- och ridled i Arboga.
- o Underhålla och skylta badplatser, bryggor, stigar och vägar.
- o Erbjud skytteföreningen vid östra Brattberget alternativ mark för sin verksamhet
- o Utveckla delar av Årummet för stadsnära rekreation.
- o Skapa förutsättningar för utvecklad idrottsturism, genom utegym och spontanidrottsplatser.
- o Identifiera befintliga och skapa nya stråk, evenemangs- och mötesplatser i stadsmiljön.

Upplevelser och turism

Den kommersiella turismen i Arboga domineras av dagbesökare, av de kommersiella boendeformerna är övernattningar på camping störst. Den största anläggningen är Herrfallet där det också finns också en stugby. De senaste åren har antalet gästnätter i Arboga ökat. Tyngdpunkten i kommunens attraktion ligger inom kultur, natur och historia, områden som inspirerar människor och

bidrar till den lokala identiteten. Intresset för naturturism ökar i alla former; cykling, vandring och paddling är några exempel. Naturturism kopplat till kulturarvet har stor potential att utvecklas i Arboga kommun.

Det gamla anrika bruket Jädersbruk ligger i stadens närhet och har potential som besöksmål för turister och boende i Arboga med Jädersbruks vänners museum och Jädersbruks herrgård. Cykel- och gångleder passerar liksom kanotleden i Arboga ån.

Genom olika utvecklingsprojekt kan fler besökare lockas till Arboga kommun. Stadskärnan, Hjälmare kanal samt Ramstigen längs ån ut mot Jädersbruk är områden som går att tillgängliggöra och utveckla ytterligare i syfte att locka fler besökare. I och runt stadskärnan finns stor potential för ökad turism.

Ökning gästnätter

2014 + 9,8 % jämfört med föregående år
2015 + 3,9 % jämfört med föregående år
Följande fem anläggningar i Arboga tas upp i statistiken:

- o Dinners
- o Rasta
- o Stadshotellet
- o Herrfallets stugby och konferens
- o Arboga vandrarhem

Siffror från SCB, 2016.

Att resa med husbil är en växande trend. Många exempel i Arboga visar att platserna i sig är en reseanledning. Här finns en stor möjlighet att öka antalet gästnätter i kommunen. Vid Hjälmare docka mer än fördubblades antalet betalande husbilar sommaren 2017 jämfört med föregående år.

Hjälmarens vatten och stränder är stora tillgångar för kommunen. Området kan vidareutvecklas, speciellt inom den växande natur- och ekoturismen. Hjälmare docka pekas ut som LIS-område för rekreation vilket redovisas närmare i bilaga 1.

Åtgärder

- o Utveckla cykel- och vandringsstråk genom grönområden och kulturmiljöer i nära anslutning till naturstråk vid Arbogaån.
- o Utveckla kommunens besöksmål och bevara kommunens signum, den medeltida stadsmiljön.
- o Synliggöra och marknadsför intressanta byggnader och sevärdheter.
- o Knyta ihop befintliga cykel- och vandringsleder med intilliggande områden i Västmanland och Örebro län, t ex Hjälmarens Runt och Mälardalsleden.
- o Verka för att fler evenemang kan genomföras i Arboga.
- o Skapa fler platser och utökad service för husbilar och gästande båtar, både invid Hjälmarens och i stadskärnan.

Näringsliv och handel

Mål: I Arboga kommun finns goda möjligheter till arbete

Arbogas placering i regionen skapar unika möjligheter. Inom 30 minuters restid nås en arbetsmarknad med cirka 190 000 arbetstillfällen och inom 60 minuter nås närmare 290 000 arbetstillfällen. Möjlighet till inpendling och kompetensförsörjning är en viktig faktor för att företag ska kunna etableras och befintliga ska kunna växa. I Arboga ska det vara inspirerande och enkelt att driva företag. Det innebär hög service, korta beslutsvägar och tydliga besked. Arboga ska bidra till att regionen utvecklas och att arbetsmarknaden knyts ihop.

Inriktning

- o Anskaffa strategiskt belägen mark i större sammanhängande områden.
- o Skapa goda förutsättningar för ett bra företagsklimat.
- o Placera ytkrävande verksamheter utanför tätbebyggt område men med närhet till infrastruktur och logistik.
- o Placera företag med ett lokalt serviceområde och mindre ytbehov i ett centralt läge i staden.
- o Möjliggör etablering av handel även i de mindre tätorterna.
- o Tillgängliggör och utveckla entrén till Arboga, det ska vara lätt och enkelt att ta sig från Sättra till stadskärnan.
- o Tillse att planberedskapen för att möta olika etableringsförfrågningar och nya verksamheter är god.
- o Ta fram en strategi för utveckling av stadskärnan och etablering av handel och serviceföretag.
- o Utveckla, utöka och marknadsföra trafikplats Sättra för företagare och andra intressenter.
- o Verka för goda pendlingsmöjligheter och förstärkt kollektivtrafik som en förutsättning för näringslivets utveckling.

Arbetsmarknadsregionen och det lokala näringslivet

Arboga kommun har stor bredd på näringslivet. Tillverkningsindustrin och tjänstesektorn dominerar och utmärks av högteknologisk kompetens, speciellt tjänstesektorn inom industriell IT och underhåll av flyg- och markbundna system och högteknologisk verkstadsindustri. Många arbetar också inom offentlig sektor och service och handel. Det finns många mindre företag, varav ett antal har starka hantverkstraditioner.

Arboga kommun har ett strategiskt läge i Mälarregionen och tillsammans med de goda kommunikationerna samt den attraktiva miljön, finns goda förutsättningar för rekrytering av kompetens, utveckling och nyetablering av ett varierat näringsliv.

Verksamhets- och industriområden

Renodlade verksamhetsområden är avsedda för sådana etableringar som inte är lämpliga att lokalisera i omedelbar närhet till bostäder. I den mån verksamheter, handel, kontor och service kan lokaliseras i närhet av bostäder och stadens centrala delar ska så ske. På så sätt kan transporterna minska och en mer attraktiv och hållbar stad skapas. Genom förtätning skapas naturliga flöden och möten. I Arboga kommun är industrimarken främst lokaliserad i och omkring Arboga tätort. Kommunens större verksamhets- och industriområden är Sätra, Marieborg och Arboga Teknikpark. Trots att tillgången på industrimark i kommunen är god krävs strategiska markförvärv för att möta behovet av mark.

Handel

Arboga ska ha en levande stadskärna både vad gäller utbud av handel, kultur och arrangemang. En välutvecklad och bärkraftig handel ger lokala arbetstillfällen och lockar boenden och turister. Det är viktigt att skapa stråk, naturliga flöden och mötesplatser i staden. Därför bör stadens attraktion byggas "inifrån och ut", d.v.s. genom förtätning och en mångfald av

anledningar till att vistas i miljön. En levande stadskärna skapar rörelse och trygghet i centrum. Att behålla och utveckla dagligvaruhandeln centralt är därför viktigt.

Areella näringar och fiskerinäring

Näringslivet på landsbygden kännetecknas av småföretagare inom jord-, skogsbruk och fiske. På landsbygden bedrivs dessutom ett stort antal andra viktiga företag. Dessa näringar är viktiga för att upprätthålla en levande landsbygd. Idag består kommunen till 25 procent av jordbruksmark i form av odlad mark och bete. Skogsbruk är av nationell betydelse. Enligt Miljöbalken ska skogsmark som har betydelse för skogsnäringen skyddas mot åtgärder eller ingrepp som påtagligt kan försvåra rationellt skogsbruk. I Arboga täcks cirka 62 procent av landarealen av skogsmark. Skogarna utgörs till största delen av barrskogar med större eller mindre inslag av lövträd. Fiske kan delas upp i två grupper, fritidsfiske och yrkesfiske. Som fritidsfiske räknas sportfiske och fiske till husbehov. I Hjälmarén bedrivs yrkesfiske av gös, ål, gädda, abborre och signalkräfta och hela sjön är klassad som riksintresse för fiske. Gösfisket i Hjälmarén har som världens första insjöfiske miljöcertifieras enligt MSC:s normer.

Åtgärder

- o Blanda kommersiell service med bebyggelse där det passar.
- o Arbeta för en förtätning av handel och service
- o Ha en god planberedskap och lokaler för etablering av nya verksamheter.
- o Tillgodose behovet av industrimark för större verksamheter.
- o Etablera småindustri och mindre störande verksamhet i områden nära tätorten.
- o Verka för fler företagsetableringar i Arboga.
- o Samverka med företagarföreningar.

Fårtallen

Avgående bussar från Gårdsby Fårtallen

221 Fårtallen - Gårdsby - Gårdsby - Fårtallen

222 Fårtallen - Gårdsby - Gårdsby - Fårtallen

223 Fårtallen - Gårdsby - Gårdsby - Fårtallen

224 Fårtallen - Gårdsby - Gårdsby - Fårtallen

225 Fårtallen - Gårdsby - Gårdsby - Fårtallen

226 Fårtallen - Gårdsby - Gårdsby - Fårtallen

227 Fårtallen - Gårdsby - Gårdsby - Fårtallen

228 Fårtallen - Gårdsby - Gårdsby - Fårtallen

229 Fårtallen - Gårdsby - Gårdsby - Fårtallen

230 Fårtallen - Gårdsby - Gårdsby - Fårtallen

231 Fårtallen - Gårdsby - Gårdsby - Fårtallen

232 Fårtallen - Gårdsby - Gårdsby - Fårtallen

233 Fårtallen - Gårdsby - Gårdsby - Fårtallen

234 Fårtallen - Gårdsby - Gårdsby - Fårtallen

235 Fårtallen - Gårdsby - Gårdsby - Fårtallen

236 Fårtallen - Gårdsby - Gårdsby - Fårtallen

237 Fårtallen - Gårdsby - Gårdsby - Fårtallen

238 Fårtallen - Gårdsby - Gårdsby - Fårtallen

239 Fårtallen - Gårdsby - Gårdsby - Fårtallen

240 Fårtallen - Gårdsby - Gårdsby - Fårtallen

241 Fårtallen - Gårdsby - Gårdsby - Fårtallen

242 Fårtallen - Gårdsby - Gårdsby - Fårtallen

243 Fårtallen - Gårdsby - Gårdsby - Fårtallen

244 Fårtallen - Gårdsby - Gårdsby - Fårtallen

245 Fårtallen - Gårdsby - Gårdsby - Fårtallen

246 Fårtallen - Gårdsby - Gårdsby - Fårtallen

247 Fårtallen - Gårdsby - Gårdsby - Fårtallen

248 Fårtallen - Gårdsby - Gårdsby - Fårtallen

249 Fårtallen - Gårdsby - Gårdsby - Fårtallen

250 Fårtallen - Gårdsby - Gårdsby - Fårtallen

251 Fårtallen - Gårdsby - Gårdsby - Fårtallen

252 Fårtallen - Gårdsby - Gårdsby - Fårtallen

253 Fårtallen - Gårdsby - Gårdsby - Fårtallen

254 Fårtallen - Gårdsby - Gårdsby - Fårtallen

255 Fårtallen - Gårdsby - Gårdsby - Fårtallen

256 Fårtallen - Gårdsby - Gårdsby - Fårtallen

257 Fårtallen - Gårdsby - Gårdsby - Fårtallen

258 Fårtallen - Gårdsby - Gårdsby - Fårtallen

259 Fårtallen - Gårdsby - Gårdsby - Fårtallen

260 Fårtallen - Gårdsby - Gårdsby - Fårtallen

Information

Varmland 2012

Trafik och hållbara transporter

Mål: Kommunikationerna i Arboga är hållbara för människor, miljö och varor. Arboga kommun satsar på järnväg, kollektivtrafik och säkra vägar.

Arboga kommun ligger i ett växande pendlingslän där Europavägarna E18 och E20, samt järnvägarna Mäljarbanan och Svealandsbanan, strålar samman. Samtliga är klassade som riksintresse för kommunikation och viktiga för den kommunala tillväxten. För att behålla och locka nya invånare och företag till kommunen är ett välutvecklat och hållbart transportnät en avgörande förutsättning.

Inriktning

- o Prioritera gång-, cykel och kollektivtrafik före biltrafik.
- o Förbättra möjligheterna för pendling både inom den befintliga arbetsmarknadsregionen och till angränsande regioner.
- o Verka för ett pålitligt och väl fungerande regionalt transportsystem.
- o Förespråka dubbelspår på Mäljarbanan mellan Arboga och Hovsta.
- o Förespråka dubbelspår hela sträckan Arboga/Kolbäck/Västerås.
- o Verka för järnvägsutbyggnad i ett storregionalt perspektiv genom att reservera mark för spårutbyggnad.
- o Förbättra säkerheten på det kommunala vägnätet och verka för trafiksäkra passager där behov finns.
- o Påverka Trafikverket att förbättra säkerhet och standard på de vägar där myndigheten ansvarar för framkomligheten.
- o Skapa en trygg och säker trafikmiljö för alla, framförallt de oskyddade trafikanterna.
- o Öka konkurrenskraften för hållbara transportslag genom att göra plats för cykelparkeringar i stationslägen och anslutning till skolor och arbetsplatser.
- o Förespråka för ny sträckning av E20 vid Gräsnäs trafikplats.

Nationellt och kommunalt vägnät

Resor och transporter ska ske så säkert som möjligt med minsta möjliga miljöpåverkan. Idag samsas den medeltida gatustrukturen i Arboga med moderna trafikleder som leder in och ut ur staden. Till övriga orter i kommunen finns ett antal länsvägar som fungerar som viktiga tillfartsvägar. En ökad utveckling av permanentbostäder i den södra kommundelen ställer ökade krav på framkomlighet.

E18 är en avgörande faktor för kommunens utveckling. För att minska kapacitetsproblemen på sträckan Köping – Västjädra är en utbyggnad av E18 nödvändig för fungerande infrastruktur i Mälardalen.

Kollektivt resande

Förbättrade möjligheter för pendling både inom den befintliga arbetsmarknadsregionen och till angränsande regioner bidrar till en större arbetsmarknad. Tillgången till järnväg och tågtrafik är av stor betydelse för utvecklingen av kommunen och en förutsättning för utveckling och konkurrenskraft. Mälarbanan och Svealandsbanan genom Arboga trafikeras av person- och godstrafik. Kollektivtrafiken sköts av VL som är en del av Region Västmanland. Busstrafikens stomlinjer möjliggör arbets- och studiependling från Arboga stad till närliggande orter. Utvecklingsområden i Arboga stad, Götlunda och Medåker kan ge ökad biltrafik men samtidigt stärka underlaget för kollektivtrafik. Dessa tätorter är idag försörjda med kollektivtrafik men utbudet och resandeunderlaget kan behöva förstärkas för att svara mot invånarnas behov och främja en mer hållbar utveckling.

Stråket Oslo – Stockholm

Trafikverket påbörjade 2016 en Åtgärdsvalsstudie för förbättrade förbindelser och mellanliggande stopp för passagerare längs sträckan Stockholm – Oslo. Kommunen är positiv till åtgärder längs stråket i syfte att korta restiden och knyta ihop Mälardalens orter. I stråket bor nästan 3,4 miljoner människor fördelat på 50

kommuner. Översiktsplanens järnvägsreservat för stråket Sthlm-Oslo ingår i *Möjlighetsstudien* som Region Västmanland har deltagit i.

Gång- och cykelnät

Kommunens gång- och cykelnät är idag relativt väl utbyggt med goda anslutningar till befintliga bostads- och serviceområden. Runt om i kommunen finns ett antal cykelleder som går mellan Arboga stad, tätorterna och olika besöksmål. Dessa behöver utvecklas i syfte att uppnå ett mer hållbart resande. Till de angränsande kommunerna saknas i dagsläget sammanhållna cykellänkar. Utanför tätorten tvingas cyklister till övervägande del cykla på vägbanan eller på vägrenar av varierande bredd. Som oskyddad trafikant kan konsekvenserna vid ett olyckstillfälle bli allvarliga. Arboga kommun verkar för att skapa bättre cykelförbindelser till Köpings och Kungsörs kommuner.

Parkering

I plan- och bygglagen ställs krav på fastighetsägare att avsätta lämpligt utrymme för parkering på tomten eller i närheten av denna. Det är kommunens ansvar att tolka vad detta avser.

Åtgärder

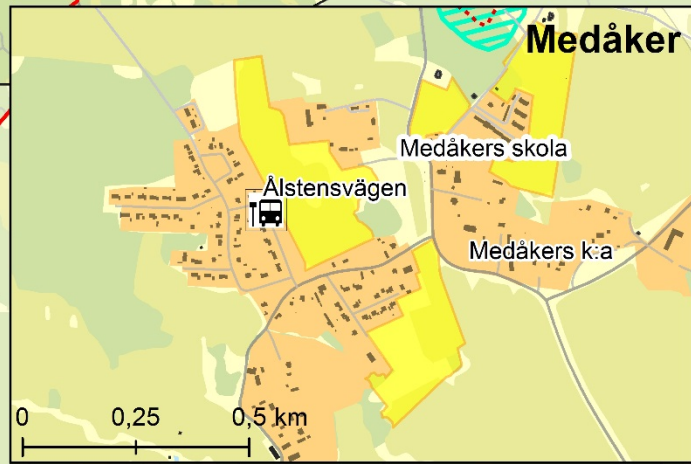
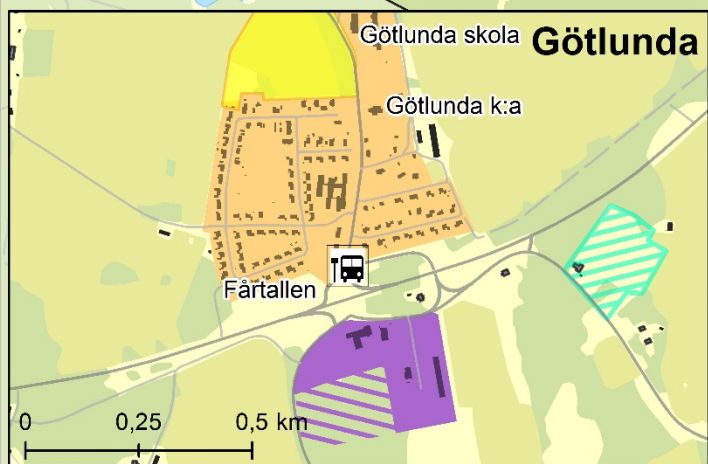
- o Ta fram en kommunal parkeringsnorm.
- o Samverka med Kollektivtrafikmyndigheten och SJ för fler avgångar med tåg och buss.
- o Utveckla gång- och cykelnätverket och skapa ett sammanhängande G/C-nät mellan Arboga-Köping-Kungsör.
- o Föra dialog med Trafikverket om vikten av säkra vägar för oskyddade trafikanter även utanför tätort.
- o Reservera mark för ny järnvägssträckning mellan Stockholm och Oslo med en buffert på 100 meter.
- o Se över vägstandarden parallellt med utveckling och omvandling av bostadsområden på landsbygden.

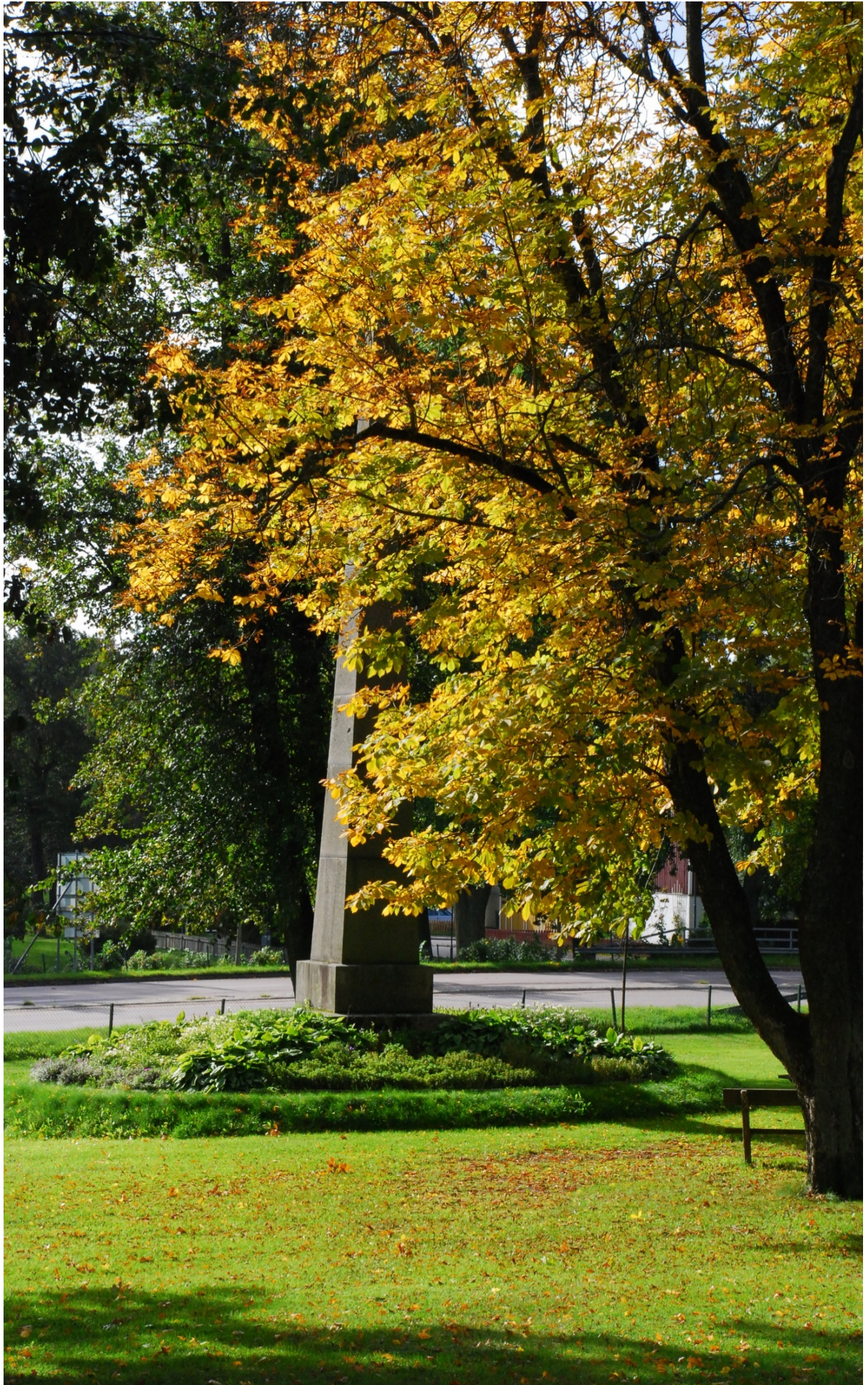
Teckenförklaring

- Busshållplatser
- Järnväg Mälmarbanan/Svealandsbanan
- Reservat för nytt järnvägsstråk
- Anropsstyrd kollektivtrafik, 4 km från Stora Torget
- Cykelled
- GC-nät

Översiktsplan 2030 Arboga kommun

Trafik och hållbara transporter

Grönstruktur och vattendrag

Mål: Arboga kommun har en välbevarad och värdefull naturmiljö med sjöar och vattendrag i balans

I Arboga kommun är det nära till naturen. Inspirerande naturupplevelser är något som efterfrågas alltmer. I och med att samhället växer blir det allt viktigare att vårda och utveckla kommunens grönstruktur och vattenområden på ett långsiktigt hållbart sätt. Närheten till parker, grönområden, vattenområden och natur är viktig för kommuninvånarnas hälsa och rekreationsmöjligheter.

Inriktning

- o Verka för ett rikt djur- och växtliv och bevarande av hotade arter och värdefulla naturmiljöer.
- o Verka för att sjöar och vattendrag håller god ekologisk och kemisk status.
- o Verka för en ökad förståelse och värdering av ekosystemtjänster i kommunen.
- o Bevara och utveckla rekreationsvärden och tillgänglighet längs stränder och vattendrag.
- o Beakta grönstrukturplanen i planeringen.
- o Bevara och stärka kontakten och kopplingen till och över Arbogaån.
- o Betrakta dricksvatten som ett av våra viktigaste livsmedel.

Grönstruktur och ekosystemtjänster

Grönstruktur består av gröna områden för växter, djur och människor. Den struktur som områdena bildar gör det möjligt för växter och djur att sprida och förflytta sig, samtidigt som människor nyttjar områdena för rekreation. Det är viktigt att verka för att sammanhängande grönstråk mellan olika naturområden bevaras och utvecklas. Närheten till parker, grönområden och natur är viktig för människors hälsa och rekreationsmöjligheter.

Inom grönstrukturen ryms även funktioner som ekosystemtjänster. Ekosystemtjänster är de produkter och tjänster från naturens ekosystem som bidrar till vårt välbefinnande, till exempel rening av dagvatten, utjämning av lokalklimat, luftkvalitet, visuell avskärmning. Det är viktigt att öka medvetenheten om ekosystemtjänsternas värde.

Skyddade områden

I Arboga kommun finns många skyddade naturområden, bland annat sju Natura 2000-områden och elva naturreservat. Därutöver finns skyddade områden i form av nyckelbiotoper, biotopskyddsområden, naturminnen, vattenskyddsområden, naturvårdsavtal och riksintressen. Värdefulla naturmiljöer finns inventerade i bland annat Ängs- och hagmarksinventering, Våtmarksinventering och Bevarandeplan för odlingslandskapet.

I samband med utpekande av nya områden har bland annat Naturvårdsplan för Västmanland fungerat som bakgrundsmaterial. Planen pekar på värdefulla områden utan formellt skydd.

Skyddade arter

I Arboga tätort växer den fridlysta och rödlistade arten hällebräcka, en av många skyddade och fridlysta arter i kommunen. Växten finns endast i Skandinavien och i Västmanland hittas den i Arboga och i Sala. Hällebräcka trivs i kalkrika och soliga marker, ofta på berghällar med tunt

jordlager. Den hotas bland annat av skuggning, igenväxning och bebyggelse. Hällebräckan gynnas av att det hålls öppet i de marker där den förekommer eller har förutsättning att trivas. Den som hittar hällebräcka får gärna rapportera fyndplatsen till länsstyrelsen eller till Artportalen.se.

Natura 2000

Natura 2000 ska bevara värdefull natur, men innebär inte något generellt stopp för pågående markanvändning eller utveckling av samhället. Det avgörs i varje enskilt fall. I Arboga är Kalkugnsberget, Södra Hammaren, Najfallet, Dal, Brattberget (liten sumpskog), Sjölunda sumpskog och Nyby klassade som Natura 2000. För varje område finns en bevarandeplan. För åtgärder inom Natura 2000-områden krävs tillstånd från länsstyrelsen.

Strandskydd

Strandskyddet är till för att långsiktigt trygga allmänhetens tillgång till strandområden och bevara goda livsvillkor för växt- och djurlivet. Det generella strandskyddet omfattar ett område på 100 meter från strandkanten både på land och i vattenområdet och inkluderar även undervattensmiljön. I Arboga kommun är strandskyddet utvidgat till 300 meter vid en stor del av Hjälmarens stränder. Vid vissa mindre vattendrag eller större diken gäller ett strandskydd på 25 meter.

Inom strandskyddat område är det förbjudet att vidta vissa åtgärder, som till exempel att anlägga, gräva eller bygga något. Det krävs särskilda skäl enligt miljöbalken för att upphäva strandskyddet eller få dispens. Ett särskilt skäl är landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS).

Vattenområden

Arboga kommun är rikt på vatten med ett femtontal sjöar och vattendrag. Vattentillgången är en viktig resurs för vattenförsörjningen i kommunen samtidigt som vattenområden är attraktiva för det rörliga friluftslivet. Många vattenmiljöer har också höga naturvärden. Övergödning är ett

problem i flera av kommunens sjöar och vattendrag, inte minst i Hjälmarén.

Hjälmarén och Arbogaån

En stor del av Hjälmarén tillhör Arboga kommun. På ön Valen finns bofast befolkning. I slutet på 1800-talet sänktes vattennivån i sjön med 1,8 meter vilket kom att resultera i bördig jordbruksmark för området. Hjälmarén är utpekad som riksintresse för friluftsliv och yrkesfiske. Hjälmarén förbinds med Mälaren genom Hjälmare kanal som är Sveriges äldsta konstgjorda vattenväg och är utpekad som riksintresse för kulturmiljövård och friluftsliv.

Arbogaån är 45 kilometer lång och rinner från sjön Väringen vid Frövi och mynnar ut i Mälaren i Kungsör. Ån har ett stort tillrinningsområde och påverkas av faktorer utanför kommungränsen. Arbogaån är viktig för djur- och fågellivet i kommunen. Ån är lekplats för gös, lake och nors och utsättning av regnbåge och öring. Arbogaån är mycket uppskattad att fiska i.

Vid Herrgårdsbron finns sedan 2013 en fisktrappa för att utrotningshotade fiskarter ska kunna ta sig till lekområden uppströms.

Våtmarker

Våtmarker är viktiga livsmiljöer för många djur- och växtarter. Våtmarker kan reducera översvämningar och bidra till att minska övergödningen då de fungerar som reningsverk genom att olika partiklar binds i våtmarkens vegetation och sedimenterar istället för att spridas med vattnet. I Arboga kommun finns 13 våtmarksobjekt som är klassade som särskilt höga eller höga naturvärden.

Åtgärder

- o Verka för att vattenförekomsterna i kommunen håller god status.
- o Tillvarata Arbogaåns unika mötesplatser och potential för rekreation i olika former.
- o Erbjud rekreatiömsområden och gröstruktur av hög kvalitet.
- o Värna hotade arter och livsmiljöer.
- o Betrakta Natura 2000-områdena som värdefulla tillgångar.

Teknisk försörjning

Mål: Den tekniska försörjningen är välutvecklad, ändamålsenlig och långsiktig samt ingår i en större regional helhet

En pålitlig teknisk försörjning är en förutsättning för att kunna leva ett gott liv. Dit räknas bland annat underhåll av gator och parker, snöröjning, avfallshantering, bredbandsutveckling, rent dricksvatten och vatten- och avlopp.

Inriktning

- o Ta ett aktivt ansvar för trygg vattenförsörjning, bra miljö och långsiktigt hållbar utveckling
- o Integrera dagvattenfrågan på ett tidigt stadium vid planering av nya områden.
- o Ta fram en heltäckande kommunal VA-plan med en långsiktig planering för vatten- och avloppsförsörjningen.
- o Beakta skyddsavstånd mellan reningsverk och bostäder vid detaljplaneupprättande och bygglov.
- o Möjliggöra en utveckling av verksamheten och framtida reningsmetoder vid reningsverken.
- o Fullfölja utbyggnaden av IT-infrastrukturen till ett robust fibernät.
- o Anpassa gatubelysningen efter miljö och behovet av trygghet.
- o Öka kommuninvånarnas möjlighet till fastighetsnära avfallsinsamling i samverkan med VafabMiljö.
- o Främja utbyggnaden av förnyelsebar energi.
- o Arbeta vidare för en utveckling av Återbruket i Arboga.
- o Skydda dricksvattenförsörjningen från Hjälmarens råvattentäkt.
- o Utredda Arbogas framtida dricksvattenförsörjning.

Vatten- och avlopp

Kraven på god vattenkvalitet har ökat samtidigt som belastningen på våra vattendrag och sjöar har ökat genom bland annat utbyggnad av bostäder och fritidsboende. Kraven har bland annat förändrats genom stramare regelverk, långsiktiga miljömål och hårdare lagstiftning, samt genom ökat nyttjande av både grundvatten för vattenförsörjning och önskemål om god vattenkvalitet i ytvatten och vattendrag för rekreation, fiske, bad och vattenförsörjning.

Med VA-försörjning menas dricksvattenförsörjning samt omhändertagande av avloppsvatten. Avloppsvatten innefattar vanligtvis spillvatten och dagvatten och ibland även dräneringsvatten.

Det finns ett behov av en långsiktig planering för en hållbar VA-försörjning i form av allmänna, enskilda och gemensamma anläggningar utanför verksamhetsområdena. De områden som är aktuella att utredas för en gemensam lösning är Hällarna, Nannberga hamn och Lungers udde.

Dricksvatten

Hjälmarens kommunens viktigaste dricksvattentäkt – som reservvattentäkt till Hjälmarens används Arbogaån. Kapaciteten på Arboga vattenverk räcker för att försörja dubbla folkmängden med vatten mot vad som idag försörjs via verket. Lungersåsen utgör också en betydande vattentillgång och försörjer cirka 500 personer. Hästnäs fritidsområde försörjs genom en egen grundvattentäkt och ett eget vattenverk ägt av Hästnäs tomtägareförening. Skyddsområden planeras för vattentäkterna Hjälmarens, Lungers udde och Hästnäs. Ett antal mindre grundvattentäkter försörjer andra områden av kommunen med vatten. Kommuninvånare bosatta utanför tätorterna har löst vattenförsörjningen i form av gemensamma eller enskilda brunnar.

Skyddsområden för vattentäkt

Markområden kring grundvattentillgångar som nyttjas eller kan antas nyttjas som vattentäkt ges av miljöbalken rätt att förklaras som vattenskyddsområden.

Befintliga skyddsområden

Lunger
Götlunda
Frösshammar

Önskvärda/planerade

Råvattenintag i Hjälmarens
Lungers udde
Hästnäs
Arbogaån

Avlopp

I Arboga kommun finns tre kommunala avloppsreningsverk med tillhörande pumpstationer, ett i Arboga stad, ett i Götlunda och ett i Lunger. I Arbogas största avloppsverk hanteras avloppsvattnet från Arboga stad och Medåker. Verket betjänar idag drygt 11 000 personer men kan klara 16 000 personekvivalenter. Överföringsledningen mot Nannberga, Hästnäs och Hällarna kommer färdigställas under planperioden.

I kommunen finns också cirka 1 900 fastigheter med enskilt avlopp. En del av dessa är bristfälliga, vilket i värsta fall kan leda till allvarliga hälso- och miljöproblem. Arbete pågår med att ställa krav på fastighetsägare att vidta åtgärder så att avloppen uppfyller dagens lagkrav.

Åtgärder

- o Fortsätta förnya och bygga ut det kommunala VA-nätet i enlighet med kommunens VA-plan.
- o Sträva efter gemensamhetsanläggningar för bebyggelseområden utanför VA-nätet.
- o Verka för skyddsområde av Hjälmarens för råvattenintag.

Dagvatten

Dagvatten är regn- och smältvatten som kommer från tak, dränering, gator, gräsmattor och parkeringsplatser. Fastighetsägare har ansvar för vatten- och avloppsledningar fram till förbindelsepunkten där tar kommunen över ansvaret. Spillvattenledningen kan bara ta emot en viss mängd vatten. Om vattnet istället leds till det kommunala ledningsnätet för dagvatten minskar risken för översvämningar. En kartläggning av dagvattnet i den befintliga bebyggelsen har visat att ett särskilt stort behov av dagvattenlösningar finns i Arboga centrum och olika industriområden.

Åtgärder

- o Sträva efter lokalt omhändertagande av dagvatten.
- o Uppmana byggherren att undersöka hur dagvatten kan omhändertas.
- o Ta fram en kommunal dagvattenstrategi.

Bredband

Ett väl utbyggt stomnät är en viktig förutsättning för att landsbygd och småorter ska kunna ansluta sig till fiber. Det skapar möjligheter för ett bra boende, entreprenörskap och företagande i flera delar av kommunen. I Arboga kommun är det bolaget Fibra som driver och utvecklar stadsnätet. Fibra är ett bolag som Arboga kommun äger tillsammans med Mälarenergi AB, Eskilstuna Energi och Miljö AB, Hallstahammars kommun och Strängnäs Energi.

Åtgärd

- o I kommunen ska 90 % av hushåll och företag ha tillgång till bredband om minst 100 Mbt per sekund senast år 2020 i enlighet med nationella mål.

Elnätet

Elförsörjningen är en viktig fråga för Arbogas tillväxt och en förutsättning för befintliga företag såväl som för nya etableringar. Det går en stamnätsledning genom Arboga kommun, strax norr om Medåker. Svenska kraftnät och Strålskyddsmyndigheten anger riktlinjer för hur högt magnetfältets årsmedelvärde får vara vid byggnader och där människor stadigvarande vistas. Rekommendationen är 0,4 mikrottesla för nyproduktion.

I regionen Arboga-Kungsör märks ett ökat elbehov, inte minst från industrier som önskar etablera sig i området. Kapaciteten i det nät, som förser Arboga och Kungsör med el, är idag helt utnyttjad. En förstärkning av elnätet är därför nödvändig för att tillgodose det ökade behovet och för att öka driftsäkerheten. Mot denna bakgrund planerar Vattenfall Eldistribution AB byggande av en 130 kV ledning mellan Himmeta, Arboga och Kungsör.

En ny kraftstation ska etableras nordost om Arboga strax väster om befintlig nätstation samt en i Kungsörs kommun. En ny 130 kV ledning byggs mellan de båda stationerna samt mellan den befintliga transformatorstationen i Himmeta.

Åtgärder

- o Verka för utbyggnad och förstärkning av elnätet.
- o Verka för möjlighet till ett ökat effektuttag samt en ökad driftsäkerhet genom planerad anläggning av Vattenfall Eldistribution AB:s 130 kV ledning Arboga-Himmeta-Kungsör.
- o Hålla samråd med Svenska kraftnät när åtgärder planeras inom 250 meter från stamnätsanläggningar.

Fjärrvärme

I Arboga kommun är fjärrvärmenätet relativt väl utbyggt, i dagsläget till 95 procent i Arboga stad. Arboga Energi AB har sålts till Köpings kommun och näten ska vävas samman.

Sol och vind

Det befintliga byggnadsbeståndet står för en stor del av den totala energianvändningen i Sverige. Solvärme är ett bra komplement till andra former av uppvärmning och kan minska behovet av köpt energi. En solenergianläggning på fasader eller tak innebär ofta en påverkan av byggnadens yttre. Normalt krävs det bygglov för en sådan åtgärd inom detaljplanerat område enligt Plan- och bygglagen. I dagsläget finns inga vindkraftverk i Arboga. Ett områdes lämplighet prövas vid ansökningstillfället.

Åtgärd

- o Ta hänsyn till kulturhistoriska värden vad gäller påverkan på enskilda byggnader och det offentliga rummet vid prövning av nya solcellsanläggningar.

Vattenkraft

Mälarenergi utvinner vattenkraft i Arbogaån. I Arboga kommun finns lokalt producerad vattenkraft i kraftstationerna vid Jädersbruk och Grindberga. Totalt utvinnes de i genomsnitt omkring 14 000 MWh per år. Därtill finns tre mindre kraftstationer i Hjälmare kanal, Vallby, Hällby och Kvarn, där Säterbo kraft utvinnes omkring 2 000 MWh om året.

Avfallshantering

Arboga kommun ingår i VafabMiljö Kommunalförbund. På Norra Ågatan i Arboga finns Återbruket som är kommunens enda återvinningscentral. Utöver detta finns flera återvinningsstationer i kommunen. Behovet av en ny station är stort.

Platsen för återvinningscentralen har varit föremål för lokaliseringsstudier om ny plats. Föreslagen ny placering är slutet av Tegelvretsvägen.

Läs mer: Avfallsplan

Ett nytt avfallsplanearbete pågår på VafabMiljö Kommunalförbund, läs mer <http://vafabmiljo.se/avfallsplanen>.

Miljö- och riskfaktorer

Mål: Arboga kommun är en säker kommun att leva i där risker med ett förändrat klimat förebyggs och minimeras.

Samhället måste genom förebyggande arbete verka för att förhindra alla typer av olyckor. Vissa olyckor drabbar plötsligt och oväntat, till exempel utsläpp av giftiga gaser eller en brand. Hot som uppstår av ett varmare klimat byggs upp under längre tid. Riskbegreppet tar hänsyn till flera faktorer i den fysiska planeringen och är därför viktigt att utgå från vid all typ av om- och nybyggnation.

Inriktning

- o Ha en fungerande organisation vid kriser och olyckor
- o Förebygga att luft, vatten och mark påverkas av föroreningar.
- o Skydda människor och miljö mot risker kopplade till föroreningar och andra hot.
- o Sanera mark där föroreningar påträffas.
- o Noga utreda markförhållandena längs Arbogaån innan de bebyggs för att förhindra risken för ras och skred.
- o Beakta risken för höga flöden inför ny bebyggelse liksom inför förläggning av exempelvis pumpstationer, mediastråk för el-, vatten- och fjärrvärmeledningar.
- o Verka för att ny bebyggelse inte placeras inom 100-årsflödet.
- o Väga in riktlinjer för buller och radon vid nybyggnation.
- o Förorda att transporter med farligt gods väljer E18 och inte väg 572 genom Arboga.
- o Beakta geotekniska förhållanden i samband med planläggning.

Översvämning, skyfall, ras och skred

Kraftiga översvämningar drabbade Arboga stad år 1977 och 2000. År 1977 flödade vattnet i Arbogaån tre meter högre än normalt. Fram till nästa sekelskifte kommer vintrarna i Arboga kommun bli varmare, nederbörden rikligare och flödena i vattendragen förändrade. Detta kan få konsekvenser i form av översvämningar och plötsliga skyfall, liksom ras, skred och erosion.

Vid höga flöden och vattenstånd riskerar stora områden att översvämmas längs Hjälmarens strand samt längs Arbogaån inom Arboga kommun. Skred längs Arbogaån förekommer redan idag såväl uppströms som nedströms Arbogas stadskärna. Ett förändrat flöde i kombination med ökad nederbörd kan komma att öka antalet skred. Vid Hjälmaren finns erosionskänsliga jordarter främst på båda sidor av Lungers udde och Frösshammarsön samt i begränsade områden däremellan. Höga vattenflöden medför också risk för ras. En stabilitetskartering visar att det främst är området utmed Arbogaån genom västra delen av Arboga som är ras- och skredhotat.

Konsekvenserna av skyfall är som störst när det kommer mycket regn under en kort tid, då vattnet inte hinner rinna undan utan fyller (och skadar) t ex dagvattensystem och vägtrummor, fyller upp och bräddar vattendrag samt skapar större vattenansamlingar i bebyggelsen.

Redovisade uppgifter över områden som riskerar ras, skred och erosion kommer från Sveriges geologiska undersökningar (SGU).

Skyfall

Skyfall innebär att en större mängd nederbörd faller under kort tid. SMHI:s definition av skyfall är minst 50 mm nederbörd på en timme eller minst 1 mm på en minut. Nästan alla skyfall sker under sommaren och i samband med kraftiga åskväder. Skyfallskarteringen nedan visar troliga samlingsplatser och flödesvägar vid skyfall inom Arboga.

Åtgärder

- o Ta hänsyn till översvämnings-, skyfalls- och värmekarteringar i planeringsstadiet av samhällsviktig bebyggelse.
- o Utred markförhållanden nog innan områden längs Arbogaån bebyggs för att minska risken för ras och skred.

Transport av farligt gods

Primära vägar för farligt gods utgörs i Arboga av E18 och E20. Sekundär transportväg för farligt gods är väg 572. Transporter med farligt gods ska i största möjliga utsträckning ske på de nationella och regionala vägarna. Dessa vägar har en bättre driftstandard än andra vägar. Även på järnvägssträckan genom kommunen transporteras det mycket farligt gods, cirka 25 000 ton per år.

Byggnadsfria avstånd längs det allmänna vägnätet

Längs det allmänna vägnätet gäller ett byggnadsfritt avstånd på tolv meter. Länsstyrelsen har fattat beslut om utökat byggnadsfritt avstånd till 50 meter för E18 och E20 och 30 meter för väg 249 Örebro länsgräns – Arboga, tpl Jäder (E18/E20). Det byggnadsfria avståndet innebär inte ett absolut byggnadsförbud. Inom denna zon krävs, om inte avsteg provas genom upprättande av detaljplan eller i ett bygglov, Länsstyrelsens tillstånd för uppförande av ny byggnad, tillbyggnad eller annan anläggning. Trafikverket anser att ett område om 30 meter från järnvägens spårmitt bör vara bebyggelsefritt. Ett sådant avstånd ger utrymme för eventuella räddningsinsatser om det skulle ske en olycka.

Åtgärder

- o Verka för att transporter med farligt gods väljer Europavägarna E18/E20.
- o Uttrycka en positiv inställning till ny järnvägssträcka för stråket Stockholm-Oslo som kan avlasta Arboga tätort från

godstrafik vilken istället kan ta vägen via Sättra.

- o Hålla avståndet på 30 meter från närmaste spårmitt och gällande byggnadsfria avstånd från väg.

Miljöfarlig verksamhet och förorenad mark

Förorenade områden utgör en risk genom att metaller och andra föroreningar sprids från området. I Arboga kommun finns omkring 200 identifierade markområden som kan vara förorenade. Dessa markområden är gamla deponier, mark förorenad av nedlagd industriell verksamhet samt pågående verksamheter.

Åtgärd

- o Fortsätta arbetet med att inventera, undersöka och sanera förorenad mark som istället kan användas för bebyggelse.

Buller och radon

Förhöjda halter av radon i inomhusluften kan ha mycket negativa effekter på människors hälsa. Radonhalten kan variera kraftigt inom ett geografiskt område. Vid nybyggnation ska gällande gränsvärden klaras. Samhällsbuller från t ex vägar, järnvägar och industrier kan vara en olägenhet och utgöra en risk för människors hälsa. Vid nybyggnation ska riktvärdena för buller från bland annat väg och järnväg beaktas.

Åtgärder

- o Uppföra byggnader radonsäkert.
- o Tillämpa gällande riktvärden för buller och vid behov vidta åtgärder för att uppnå en god boendemiljö.

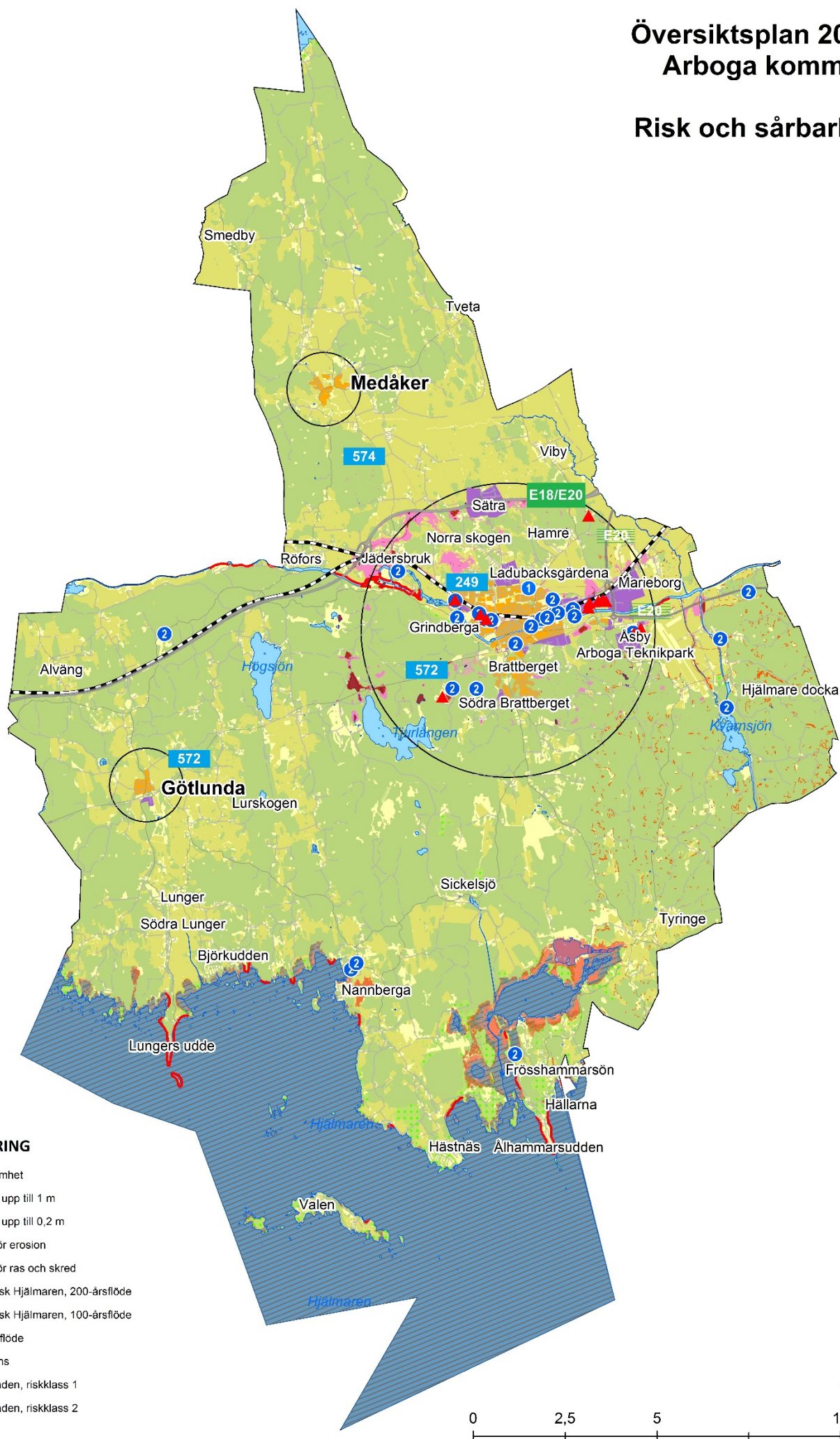
Läs mer: Risk- och sårbarhetsanalys för Arboga kommun.

Framtagen av Västra Mälardalens Kommunalförbund forbundet@vmkfb.se

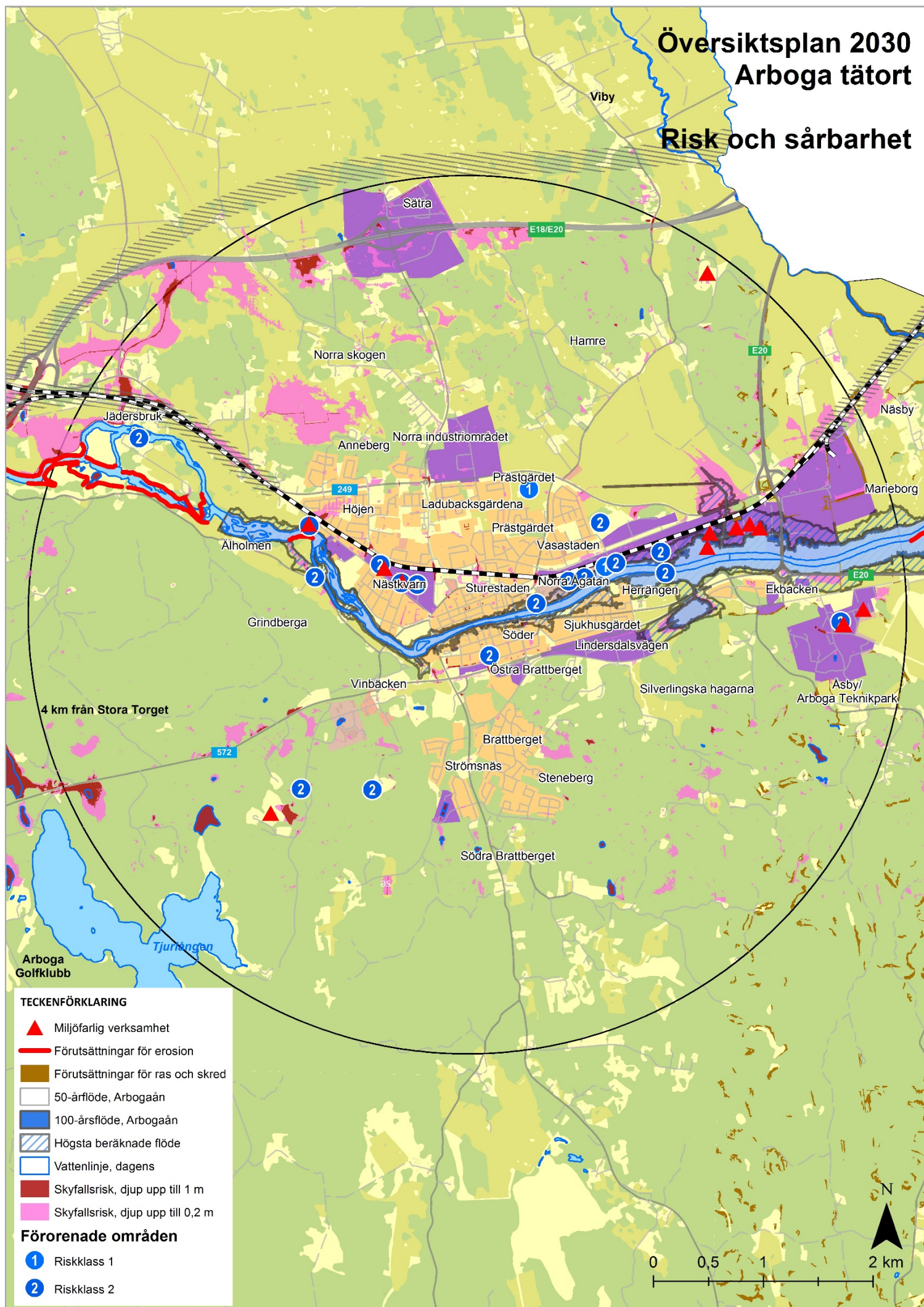
Antagen av kommunstyrelsen 1 december 2015.

Översiktsplan 2030 Arboga kommun

Risk och sårbarhet

Risk och sårbarhet

Områdesbeskrivningar

I detta kapitel redovisas specifika riktlinjer för mark- och vattenanvändningen i Arboga kommuns tre tätorter. Landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS) med motiveringar finns beskrivna i en egen bilaga.

Arboga tätort

I Arboga tätort är det prioriterat att förtäta befintliga strukturer, till exempel genom tillbyggnad, påbyggnad eller nybyggnation. Med förtätningar i befintlig miljö ställs krav på gestaltning och anpassning till intilliggande bebyggelse. Förtätning är att sätt att främja hållbar utveckling och bygga en attraktiv stad. Arboga kommun betraktar bostadsförsörjning som ett angeläget allmänt intresse.

Riktlinjer

- o **< 1 km från Stora Torget (C1)**
Tät blandstad. Kollektivtrafikhärla område med avsikt att förtätas ytterligare, huvudsakligen med inriktning på handel, flerbostadshus och kontor. Stadsmässig bebyggelse.

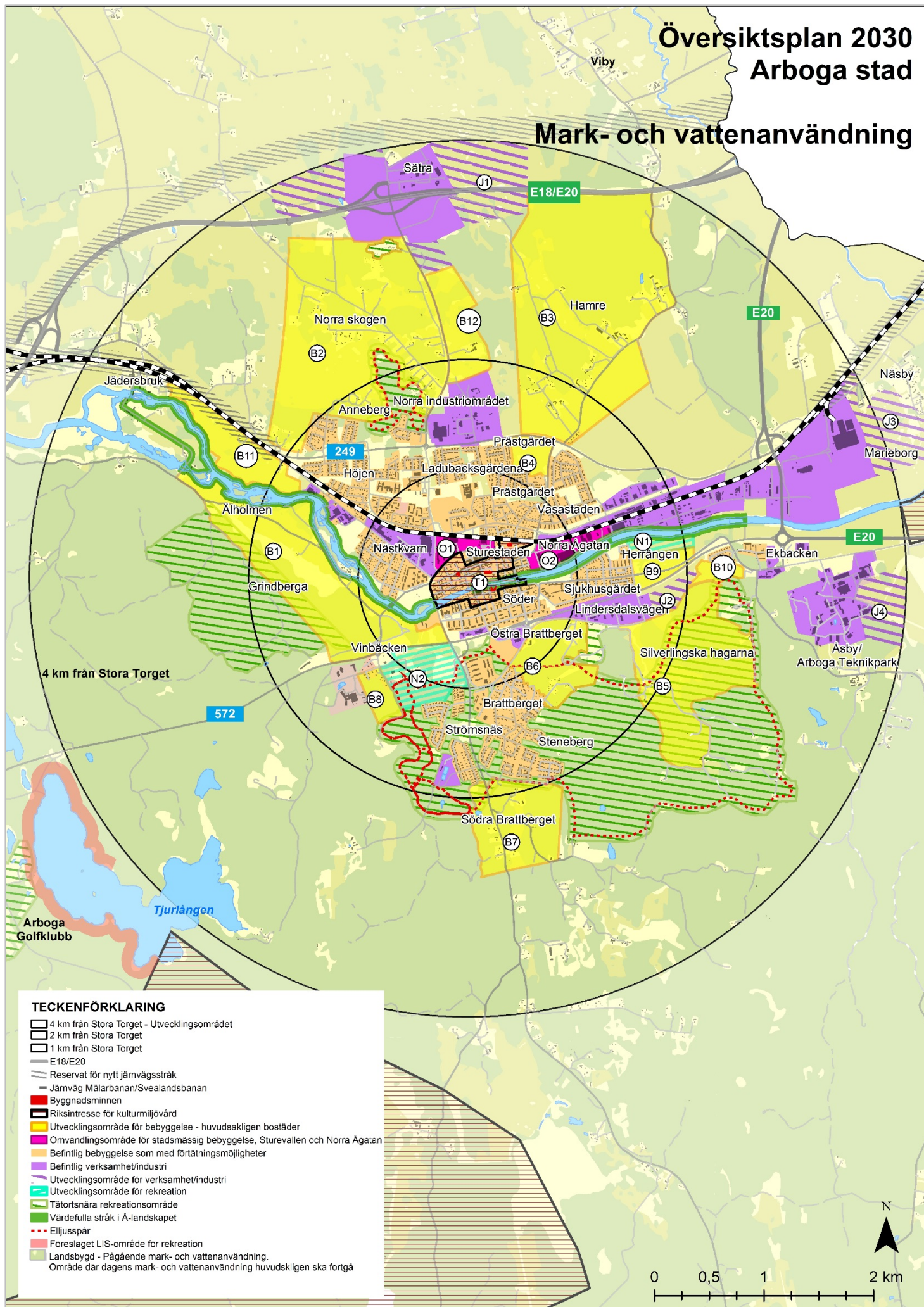
- o **1 km - 2 km från Stora Torget (C2)**
Kollektivtrafikhärla läge. Område för bebyggelseutveckling och verksamheter av mindre störande karaktär. Stadsmässig bebyggelse blandas med mindre friliggande bebyggelse.

- o **2 km - 4 km från Stora Torget (C3)**
Område för ny bebyggelse i ett längre tidsperspektiv. Område för placering av verksamheter och industrier som inte lämpar sig nära bostadsbebyggelse.

Översiktsplan 2030 Arboga stad

Mark- och vattenanvändning

T1 - Centrumkärnan

Ett av Arbogas prioriterade förtätningsområden. Område för förnyelse och komplettering i den redan byggda staden. Bebyggelse och miljö av särskild betydelse bevaras och förnyas, och ny bebyggelse infogas i medveten kontrast till den gamla. Byggnation i stadskärnan ska ta hänsyn till stadens historiska identitet.

O:1 Sturevallsområdet

Centralt belägen mark som kan utvecklas i närhet till staden och stationen. Nytt område för stadsmässig bebyggelse, handel och kontor.

O:2 Norra Ågatan

Framtida förlängning av stadsmiljön längs ån med vattnet som ett värdeskapande element. Förbättringar som gjorts i höjd med Bergmansparken kan följas av etapper längs ån öster ut. Område för bostäder, rekreation, handel och mindre störande verksamheter. Bostadsbebyggelse förutsätter en hantering av eventuella markföreningar.

B:1 Grindberga

Ett av Arbogas prioriterade utbyggandsområden och en naturlig förlängning av stadskärnan. Utvecklingsområde för fortsatt bebyggelse längs ån efter att den nya stadsdelen Åbrinken färdigställts.

Tätortsutveckling och bostadsförsörjning är viktiga förutsättningar för Arbogas tillväxt, liksom att boende i varierande och attraktiva lägen möjliggörs. Allmänhetens tillgång till promenad- och rekreationsstråk utökas när nya bostäder i å-nära läge möjliggörs. En bebyggelseutveckling bedöms kunna ske i samklang med de olika värden som finns i området. Landskapsbilden, natur- och kulturvärden ska beaktas vid framtida planläggning.

B:2 Norra Skogen

Bostadsområde med närhet till rekreation och natur. Område i huvudsakligen för småhusbebyggelse.

B:3 Hamre

Tätortsnära landsbygd med inslag av äldre kulturlandskap. Attraktiv miljö för rekreation och potential för bostadsutveckling. Marken utgörs huvudsakligen av lerslätt. Landskapsbilden, natur- och kulturvärden ska beaktas vid framtida planläggning.

B:4 Prästgårdet

Attraktivt luckområde för förtätning i kollektivtrafiknära läge. Bostadsbebyggelse förutsätter en hantering av markföreningarna eller en planering som undantar föreningens utbredningsområde från byggnation.

B:5 Silverlingska hagarna

Välutnyttjat tätortsnära skogsområde där delar av området har höga kvalitéer. Exploateras med försiktighet. Å-landskap och förkastningsbrant. Landskapsbilden, natur- och kulturvärden ska beaktas vid framtida planläggning.

B:6 Östra Brattberget

Ett av Arbogas prioriterade utbyggandsområden. Område med utvecklingspotential som en förlängning av Brattberget. Ny bostadsbebyggelse förutsätter flytt av skjutbanan.

B:7 Södra Brattberget

Viktigt utvecklingsområde för huvudsakligen småhusbebyggelse genom en förlängning av bostadsområdet Brattberget. VA-systemet behöver förstärkas i samband med exploatering.

B:8 Vinbäcken/Strömsnäs

Stads- och rekreationsnära bebyggelse med potential att vidareutvecklas.

B:9 Sjukhusgården, del av

Utvecklingsområde för stadsnära bostäder. Förlängning och förtätning av befintlig struktur.

B:10 Herrängen

Utvecklingsområde för stadsnära bostäder. Utökning och förtätning av befintligt bostadsområde.

B:11 Mariedal

Tätortsnära landsbygd. Bostadsområde med närhet till ån. Område i huvudsakligen för småhusbebyggelse. Landskapsbilden, natur- och kulturvärden ska beaktas vid framtida planläggning.

B:12 Sättraleden

Bostadsområde med närhet till rekreation och natur. I planarbetet ska hänsyn tas till områdets naturvärden. Område i huvudsakligen för småhusbebyggelse.

N:1 Sjukhusgården, del närmast ån

Utvecklingsområde för rekreation och grönyta. Platsen utgör en lågpunkt i landskapet där översvämningar kan ske.

N:2 Ekbacksbadet/Vinbäcken

Utvecklingsområde, multianvändning för sport och rekreation.

J:1 Sättra

Område med mycket goda logistikmöjligheter, huvudsakligen för verksamhet/industri som inte lämpar sig i närhet till bostadsbebyggelse. Ytkrävande etableringar, som lagerlokaler och industribyggnader, ska i första hand placeras vid Sättra eller Marieborg.

J:2 Lindersdalsvägen

Område lättare verksamhet, mindre ytkrävande etableringar och handel.

J:3 Östra Marieborg

Område med goda kommunikationsmöjligheter. Utökas öster om befintligt industriområde. Ytkrävande etableringar, som lagerlokaler och industribyggnader, ska i första hand placeras vid Sättra eller Marieborg. I området finns fina ändmoräner som kräver en vidare utredning i planläggningen.

J:4 Åsby/Arboga teknikpark

Utökas öster om befintligt industriområde. Område huvudsakligen för verksamhet/industri som inte lämpar sig i närhet till bostadsbebyggelse.

Götlunda

Götlunda ligger cirka tolv kilometer väster om Arboga stad på Lungeråsen omgiven av odlingslandskap. I tätorten bor idag cirka 280 personer. I tätorten finns förskola, skola, biblioteksfilial, bensinstation, bilhandel och vård- och omsorgsboende. Väg 572 avgränsar Götlunda i söder och är den väg som förbinder orten med Arboga och Örebro. Entrén till Götlunda är inte optimal. Infarten bör på sikt göras om.

Trivsamma, lugna boendemiljöer ska värnas och betraktas som en del i ortens identitet.

De utpekade områdena för bebyggelse i Götlunda följer den naturliga strukturen och landskapsbilden.

O:1 Omvandlingsområde, norr om skolan

Utvecklingsområde. Behovet av offentlig service på orten antas öka framöver i takt med att barnkullarna växer.

B:1 Bebyggelseutveckling

Byggnadsutveckling i anslutning till befintlig bebyggelse längs med åsen.

B:2 Bebyggelseutveckling

Område för bebyggelseutveckling norr om befintlig tätort.

J:1 Verksamhet/industri

Yta för ny verksamhet i den södra delen intill befintligt verksamhetsområde.

N:1 Utvecklingsområde för rekreation

Intill Lungeråsen finns ett utvecklingsområde för rekreation utpekad.

N:2 Utvecklingsområde för rekreation

Motionsspår och rekreationsområde.

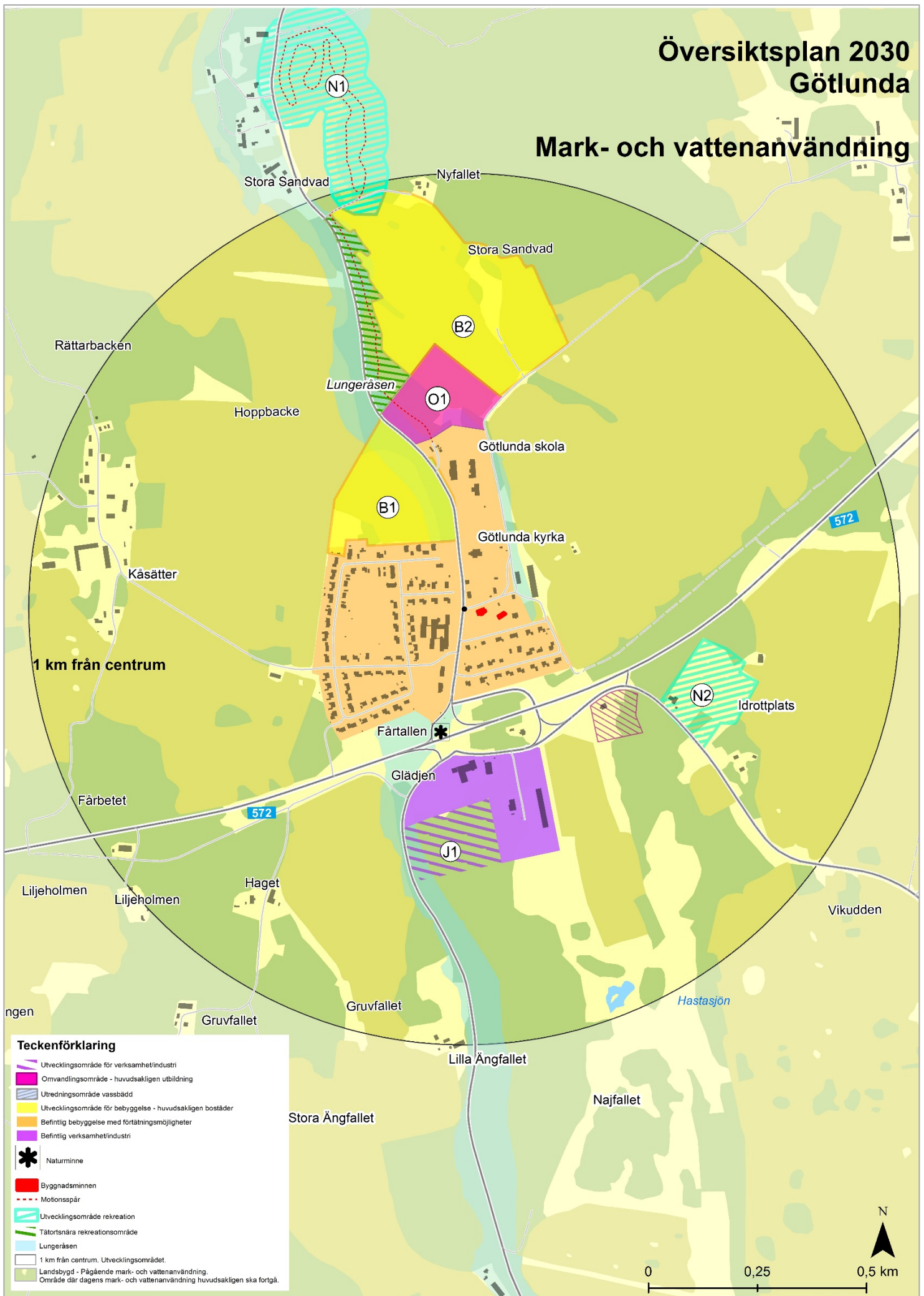
Tätortsnära rekreationsområde

Norra delen av Lungeråsen var tidigare huvudvattentäkt för Götlunda men utgör idag reservvattentäkt för Götlunda och Lunger. Ett skyddsområde finns inrättat för vattentäkten.

Översiktsplan 2030 Götlunda

Mark- och vattenanvändning

Medåker

Medåker ett litet samhälle med småhus och har ca 220 invånare. Medåker ligger i ett småskaligt omväxlande landskap med skog och odlingsmarker. Genom Medåker rinner Bejbybäcken. Bygden består av ett antal byar och själva tätorten har kyrka och skola.

Trivsamma, lugna boendemiljöer ska värnas och betraktas som en del i ortens identitet.

De utpekade områdena för bebyggelse i Medåker följer den naturliga strukturen och landskapsbilden.

N:1 Parkudden

Parkmarken utgörs av ett stråk utmed Bejbybäcken och en liten park inne i tätorten. Norr om Parkuddens IP finns ett skogsområde med hållmark och blandskog. Större skogsområden finns norrut mot Flakmossen och Västlandasjön.

B:1 Bebyggelseutveckling

Område för bebyggelseutveckling centralt i befintlig tätort. Nordväst om det utpekade området finns lediga villatomter skapade.

B:2 Bebyggelseutveckling

Område för bebyggelseutveckling och förtätning i befintlig tätort.

B:3 Bebyggelseutveckling

Område för bebyggelseutveckling och förtätning i befintlig tätort.

B:4 Bebyggelseutveckling

Område för bebyggelseutveckling och förtätning i befintlig tätort.

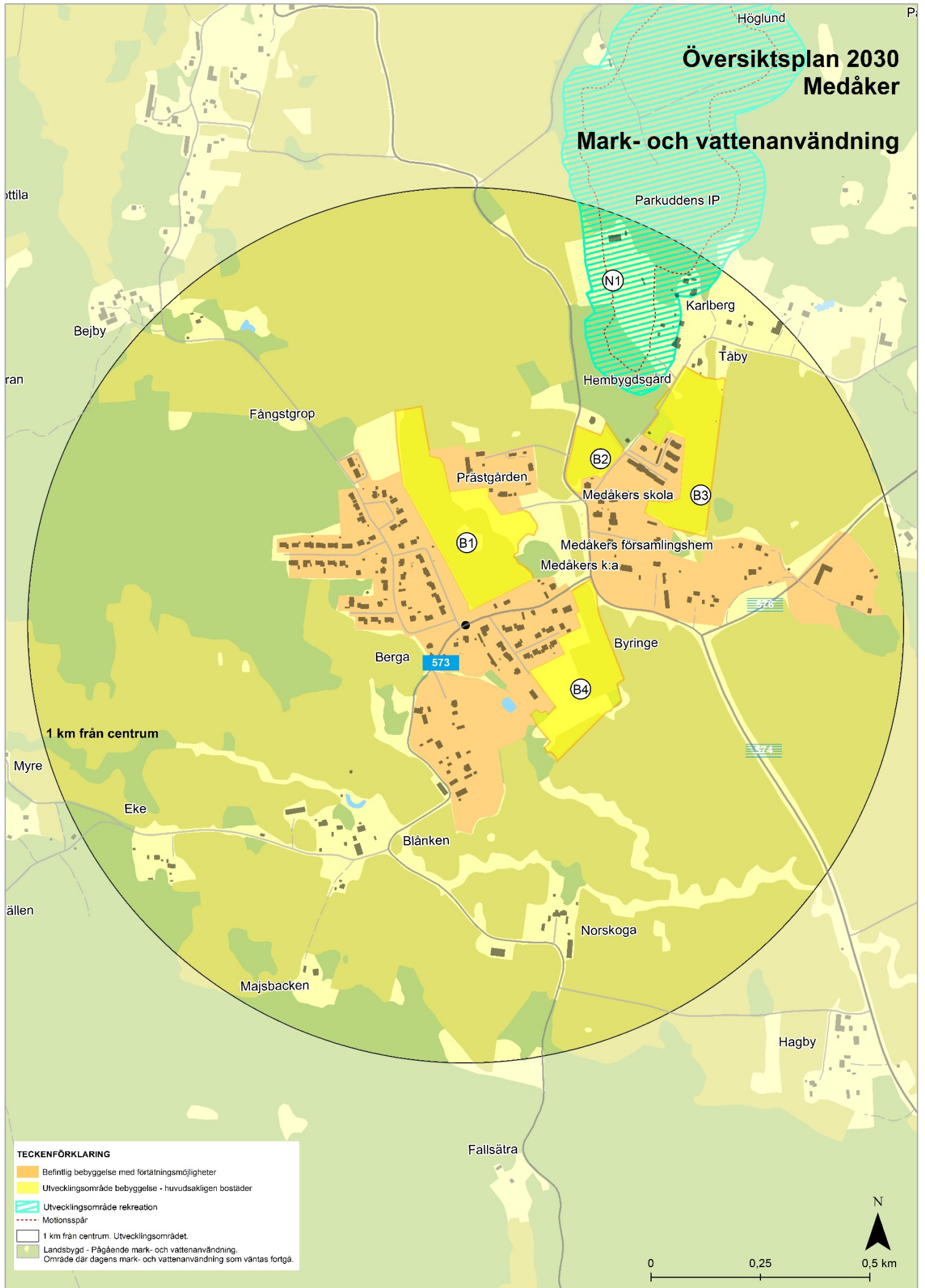
N:1 Utvecklingsområde för rekreation

Motionsspår och rekreationsområde. Parkuddens rekreationsområde.

Översiktsplan 2030 Medåker

Mark- och vattenanvändning

Riksintressen

Riksintressen är mark- och vattenområden som är av nationell betydelse för något av de syften som anges i 3 och 4 kap. miljöbalken.

Översiktsplanen är en överenskommelse mellan staten och kommunen om hur riksintressena ska tillgodoses.

Riksintresse för kulturmiljövård

Arboga stadskärna

Småstadsmiljö, med en ovanligt regelbunden medeltida stadsplan, klosterkyrka och många bevarade stenbyggnader och stenkällare. Tomtstruktur, bebyggda åstränder, småskalig träbebyggelse, välbevarade borgargårdar. Medeltida kulturlager.

Hjälmare kanal

Kanalmiljö, med landets äldsta kanal som stod färdig år 1639. Kanalens äldre sträckning har stort kommunikations-historiskt intresse. Nuvarande kanaldragning (1819-29) ligger öster om den gamla. Varv i Hjälmare docka, planterade ekar längs kanalen som ursprungligen var avsedda som reparationsvirke för båtar.

Järnäs

Odlingslandskap med medeltida anor och många bevarade, ålderdomliga strukturer kring Järnäs gårdar. Området har spår från bronsåldern.

Riksintresse för naturvård

Valenområdet

Hjälmarens skärgårdslandskap med fågelliv, betesmarker och ädellövskog.

Åsen från Lunger

Åsbildningen, även i Hjälmaren.

Södra hammaren

Ädellövskog vid Frösshammarsvikens västra strand.

Kalkugnsberget

Unik tallskog på kalkberggrund med värdefull och sällsynt flora.

Riksintresse för friluftsliv

Hjälmaren

Friluftsvärdena är i första hand knutna till Hjälmarens vatten och utgörs av fiske, kanotpaddling, fritidsbåt, bad och långfärdsskridsko.

Hjälmare kanal, Arbogaån

Friluftsvärdena utgörs av natur- och kulturupplevelser, cykel- och vandring, båtutrustning, bad och fiske.

Riksintresse för kommunikation

Väg

Europavägarna E18 och E20.

Järnväg

Mälarbanan och Svealandsbanan.

Riksintresse för totalförsvaret

Riksintressen för totalförsvaret kan i vissa fall redovisas öppet, i andra fall inte. I Arboga kommun finns inga riksintresse-områden som redovisas öppet. Försvarsmakten ska kontaktas i ett tidigt skede vid planläggning, lovgivning och tillståndsprövning som avser höga objekt. Alla objekt med en höjd över 20 meter över mark eller vattenyta, oberoende av placering på svenskt territorium, skall remitteras till LFV, detta gäller även civil luftfart. Försvarsmakten definierar höga objekt som objekt högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse respektive 45 meter innanför sammanhållen bebyggelse.

Riksintresse för yrkesfiske

Hela Hjälmaren är klassad som riksintresse för yrkesfiske.

Inriktning

- o I och runt Arboga stadskärna finns stor potential för förtätning samtidigt som

stadskärnas karaktär tas tillvara. Riksintresset för kulturmiljövård måste samspela med stadskärnas utveckling och behovet av bostäder, som är ett angeläget, allmänt intresse. Hänsyn ska tas till kulturmiljövårderna vid planläggning av ny bebyggelse eller annan markanvändningen. Riksintresset för kulturmiljövård tillgodoses på så sätt.

- o I samband med framtida planläggning eller ny markanvändning vid Hjälmare kanal och Järnäs ska hänsyn tas till kulturmiljövårderna. Riksintresset för kulturmiljövård tillgodoses på så sätt.
- o En landsbygdsutveckling i sjönära läge (LIS) bedöms som viktigt för den södra landsbygdens utveckling.
- o Betrakta områden för naturvård och friluftsliv som en resurs för invånare och besökare. Riksintresse rörligt friluftsliv vid Hjälmare kanal förstärks och tillgodoses genom utpekande av LIS för besöksnäringen.
- o Riksintresse för naturvård, friluftsliv, kulturmiljövård och yrkesfiske påverkar

stor del av södra landsbygden i Arboga. En utveckling av landsbygden är viktig för Arboga kommun och även på nationell nivå. LIS-områden har pekats ut för att möjliggöra en sådan utveckling i Lunger, Nannberga, Hästnäs och Frösshammarsön. Riksintressena måste samspela med landsbygdsutveckling och behovet av bostäder.

- o Betrakta riksintresseområdena för kommunikation som en avgörande del för kommunens utveckling och möjligheten att bo och verka i kommunen.
- o Verka för en fortsatt utbyggnad av järnvägsnätet och Europavägarna.
- o Bedöma åtgärder som muddring, grävning, fyllning eller liknande med hänsynstagande till områdets betydelse för fisket.
- o Kontakta försvarsmakten i tidigt skede vid planläggning, lovgivning och tillståndsprövning som avser höga objekt.

Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer (MKN) är ett juridiskt bindande styrmedel som regleras med stöd av 5 kap. miljöbalken och beslutas av regeringen. De anger den lägsta godtagbara miljökvalitet som människan eller miljön anses tåla. Det finns MKN för buller, luft och vattenkvalitet. Kommunen är ansvarig för att MKN följs.

Miljökvalitetsnormer för buller

MKN för omgivningsbuller är en målsättningsnorm. I förordningen skriver regeringen att "det ska eftersträvas att omgivningsbuller inte medför skadliga effekter på människors hälsa". Huvudinstrumentet för att följa MKN är åtgärdsprogram. Endast kommuner med fler än 100 000 invånare har en skyldighet att kartlägga buller och ta fram åtgärdsprogram.

Miljökvalitetsnormer för luft

Kommunerna ska antingen mäta, beräkna eller uppskatta om några miljökvalitetsnormer överskrids. För mindre kommuner görs en inledande kartläggning av om det finns risk för att normerna överskrids. Arboga kommun var pilotkommun för sådan kartläggning 2016 där bedömningen gjordes att miljökvalitetsnormerna och utvärderingströsklarna inte överskrids i Arboga kommun. Något behov

av kontinuerliga mätningar bedöms inte föreligga.

Miljökvalitetsnormer för vattenkvalitet

MKN för vatten är bestämmelser om vattenförekomsternas ekologiska och kemiska kvalitet. Vattenmyndigheten beslutade 2016 att anta nya MKN för perioden 2016-2021. Vattenkvaliteten påverkas av verksamheter i vattenförekomsternas avrinningsområden, därför är det viktigt att berörda kommuner samarbetar för en god vattenkvalitet. Grundvattenförekomster är skyddade för att garantera tillgången på vatten av god kvalitet. Den kemiska och kvantitativa statusen är god i samtliga grundvattenförekomster i kommunen.

Inriktning

- Beakta miljökvalitetsnormerna vid fortsatt planering.

Vattenområde	Klassning 2015 Ekologisk status	Klassning 2015 Kemisk status
Hjälmaren	Otillfredsställande	Uppnår ej
Arbogaån	Otillfredsställande	Uppnår ej
Tjurlången	Måttlig	Uppnår ej
Högsjön	God	Uppnår ej

Ordlista och källor

Allmänt intresse: berör allmänheten, till exempel växter och djur, kulturlämningar, naturreservat och allmänna badplatser.

Arboga kommun: avser hela kommunen som geografisk yta.

Arboga stad: avser endast tätorten Arboga som geografisk yta.

Biologisk mångfald: ett samlat begrepp för allt levande. Biologisk mångfald omfattar tre nivåer av mångfald; ekosystem och biotoper, artnivå och genetisk nivå.

Biotopskyddsområde: mindre mark- eller vattenområden som utgör livsmiljö för hotade djur- eller växtarter.

Bygglov: krävs för att bygga nytt, bygga till eller för att göra vissa ändringar.

Byggnadsminne: en byggnad eller anläggning som anses vara "synnerligen märklig" med avseende på sina arkitektoniska och kulturhistoriska kvaliteter. Till vardags talar man om k-märkta byggnader, när man oftast menar byggnadsminnen.

Dagvatten: regn- och smältvatten som kommer från till exempel hustak, dränering, gator och parkeringar. Dagvattnet leds via dagvattennätet till närmaste vattendrag, sjö eller hav, utan att det passerar ett reningsverk.

Detaljplan: upprättas inför större förändringar av mark- och vattenanvändningen eller för att reglera utformningen av bebyggelsemiljön.

Enskilda intressen: något som berör enskilda, till exempel närliggande fastigheter eller närboende. Beaktas inte i översiktsplan.

Farligt gods: omfattar till exempel alla brandfarliga, oxiderande, giftiga, smittförande, radioaktiva och frätande ämnen.

Fördjupad översiktsplan: upprättas för mindre geografiska områden för att mer i detalj studera ett område, till exempel en tätort. Kan också upprättas som ett tematiskt tillägg till översiktsplanen.

Grundvatten: vatten som fyller hålrum i jord och berg och vars portryck är högre eller lika högt som atmosfärstrycket.

Grönstruktur: ett samlat begrepp för alla gröna områden av olika karaktär och funktion. Grönstrukturen brukar delas in i ekologiska, kulturella och sociala funktioner.

Hagmark: naturliga gräsmarker som i huvudsak används för bete.

Hållbar utveckling: en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers framtid.

Infrastruktur: väg och järnväg, transporter av varor och människor. Kan också vara kommunikationsnätverk, VA eller utbildning.

Juridiskt bindande: översiktsplanen är inte juridiskt bindande för myndigheter och enskilda, men däremot vägledande för efterföljande beslut. Detta innebär att planen inte får några rättsverkningar.

Miljöbalken (MB): innehåller bland annat regleringen om riksintressen.

Natura 2000: naturområde som är en del i det europeiska nätverket Natura 2000. Utpekade områden är sedan den 1 juli 2001 riksintressen.

Naturreservat: ett mark- eller vattenområde får av länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftsliv.

Odlingslandskap: ett samlingsbegrepp för olika landskapstyper som präglats av jordbruket under flera år. I miljön ingår

produktionsmarker, bebyggelse- och vägmiljöer.

Områdesbestämmelser: kan antas för begränsade områden som inte omfattas av detaljplan för att säkerställa att syftet med översiktsplanen eller att ett riksintresse uppnås.

Plan- och bygglagen (PBL): den mest centrala lagen i bygglovsärenden.

Radon: en ädelgas som bildas när det radioaktiva grundämnet radium sönderfaller. Mängden radioaktiva ämnen i marken varierar beroende på bergart och mineral.

Riksintresse: intressen som särskilt pekas ut för vissa områden på grund av ett nationellt intresse.

Spillvatten: det smutsiga vattnet från till exempel toalett, dusch och disk. Spillvattnet leds via spillvattennätet till ett avloppsreningsverk för rening.

Strandskydd: Sträcker sig vanligtvis 100 meter från såväl land- som vattensidan och kan vara utvidgat till 300 meter.

Vattentäkt: brunn eller brunnsområde för uttag av grundvatten eller uttag av ytvatten från sjö eller vattendrag.

Ängsmark: naturliga ängsmarker där det bedrivs slätterbruk för tillvaratagande av vinterfoder.

Källor och underlagsmaterial

Befolkningsprognos, totalprognos och delområdesprognos, 2017

Boendeplanering 2012-2016, 2012

Byggnadsordning för Arboga stadskärna, 2000

Energi- och klimatstrategi för Arboga kommun, 2012

Grönstrukturplan för Arboga kommun, 2009

Kulturminnesvårdsprogram, 1987

LIS-vägledning, Länsstyrelsen i Västmanland 2015

Naturvårdsplan, Länsstyrelsen i

Västmanland 2015

Risk- och sårbarhetsanalys, Arboga kommun 2015

Ortsanalys för Arboga kommun, 2007

Strategisk och ekonomisk plan, 2018-2020

Översiktsplan för Arboga kommun, 2009